

KYLÄKIRJASTON KUVALEHTI

K. J. GUMMERUKSEN PERUSTAMA.

B-SARJA

Huhtikuu 1910

Helsingin Kalanpyydysliike,

Helsinki.

FRITZ SCHRÖDER

Kaikenlaatuisia verkkoja, nuotantosia, rysiä, pauloja joka lajia sekä siimoja, koukkuja, uistimia, vapoja y. m., y. m. halvimpiin hintoihin.

Suurin varasto Suomessa.
Hintaluettelot lähetetään
:- :- pyydettyä. :- :-

LEHEMME TILAAMINEN EI VIELÄKÄÄN OLE
MYÖHÄISTÄ.

Parempi myöhään, kun ei milloinkaan.

TILATKAA PIAN!

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUS- YHTIÖ SUOMI

Henkivakuutuskanta 1/1 1910 noin 255 milj. mk.
Henkivakuutettujen luku 1/1 1910 noin 74,000 henkilöä.
Vakuutusrahasto 1/1 1910 noin 67 milj. mk.
Pohja-, vara- ja voittorahastot 1/1 1910 yli 5 1/2 milj. mk.

Toimintansa aikana on yhtiö suorittanut:

Kuolemantapauksista 11,800,068 mk.
Voitto-osuuksina vakuutetuille 8,484,948 mk.

Koska yhtiö on keskinäinen, tulee koko sen voitto yksinomaan vakuutettujen hyväksi.

Suurin kotimainen henkivakuutus-yhtiö.

17

SUOMEN YHDYSPANKKI

Maan vanhin yksityispankki - - - Perustettu 1862

Omat varat Smk. 31,000,000

Pääkonttori HELSINGISSÄ Haarakonttoreja:

Forssassa	Kuopiossa	Raahessa
Haminassa	Lahdessa	Rovaniemellä
Hangossa	Loviisassa	Sortavalassa
Hämeenlinnassa	Mikkelissä	Tammisaarella
Joensuussa	Oulussa	Tampereella
Jyväskylässä	Pietarsaarella	Torniossa
Kajaanissa	Porissa	Turussa
Kokkolassa	Porvoossa	Vaasassa ja
Kotkassa		Viipurissa

Karttuvalle talletustilille otetaan varoja Smk:sta 1:— alkaen ja hyvitetään korosta korkeimman voimassa olevan korkokannan mukaan. Koska korko, jota ei nosteta, puolivuositain liitetään pääomaan, kasvaa tämä korkoa korolle.

Toimii muuten kaikilla pankkililikkeiden aloilla.
Toimia voidaan pankille antaa myöskin kirjallisesti.

Sähköos.: YHDYSPANKKI

19

Alkuperäisiä Thermaeniuksen

SVEA & GÖVA

Puimakoneita

Munktellin Loko-
mobiileja ja Höyry-
puimakoneita, Ko-
lumbia lokomobiil-
leja ja Avance petroleumimoottoreita, Paxmannin imu-
kaasulaitoksia

myy

Osakeyhtiö AGROS

Helsinki.

POHJOISMAIDEN OSAKEPANKKI

Kauppaa ja teollisuutta varten

Omat varat Smk. 22,000,000.

Perust. 1872. Täydellinen Pankkilike. Sähköos.: Pohjoispankki

Pääkonttori: HELSINKI.

Haarakonttorit:

Kodin säästökassa 5 0/0
Talletustili

Hamina.	Lappeenranta.
Hanko.	Lieksa (Pieltisj.)
Heinola.	Maarianhamina.
Hämeenlinna.	Oulu.
Imatra.	Porij.
Joensuu.	Porvoo.
Jyväskylä.	Raahessa.
Karja.	Rauma.
Kemi.	Savonlinna.
Kokkola.	Sortavala.
Kotka.	Tampere.
Kouvola.	Turku.
Kristiinankaupunki.	Uusikaupunki.
Kuopio.	Vaasa.
Käkisalmi.	Viipuri.

Uikomaalaisia vekseleitä,
ulkomaan rahaa, matka-
kreditteivejä, remburseja,
säilytyskomeroita. :- :- :-

77

Ensiluokkainen
rautasänky-
tehdas on

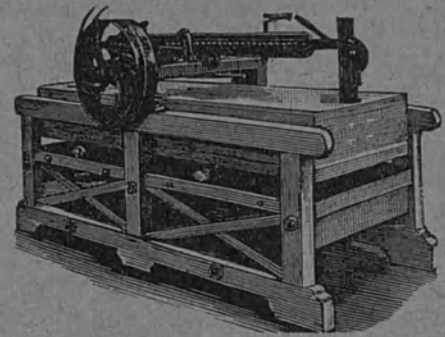
Huonekalu- ja Verhoilutarpeiden
Kauppa-Osakeyhtiö, Helsingissä.

Tehdas 4:s linja 6. Myymälä Mikonk. 9

50

Kone- ja Siltarakennus-Osakeyhtiö, Helsinki

Alituinen varasto

Kahta kokoa

60

Veivimankeleja kone- ja käsivoimalle.

Levittäkää

Suomen Urheilulehteä

Koettakaa saada se **joka kotiin**. Sil-
loin tiedätte tekevänne palveluksen
ruumiinkasvatuksen aatteelle. Onhan
Suomen Urheilulehden tarkoituk-
sena koettaa parhaansa auttaakseen
kansamme kasvattamista työkykyi-
:- seksi, voimakkaaksi ja kauniiksi. :-

**Pyytäkää näytenumeroita ja asia-
miesehtoja.**

Suomen Urheilulehti

Uudenmaankatu 3—5

HELSINKI.

Tilattavaksi tarjotaan

MAATALOUS

vuodeksi 1910.

MAATALOUS valaisee nyt alkavana kolmantena toimintavuonna
samoin kuin tähänkin saakka kirjoituksilla pääelinkeinomme eri puolia
ja seuraa kotimaisen maatalouden kehitystä sen eri aloilla. Samoin
esittää lehti edelleen — maamiesten suosiollisella avulla — käytännön
alalla saavutettuja tuloksia, selostaa ja arvostelee maatalouskirjalli-
suutta, seuraa muidenkin maiden maatalousrientejä sekä osastossa
»Pientareelta» tarjoo lukijoilleen kevyempää pakinaa.

MAATALOUS ilmestyy keskimäärin 24 sivuisena suurta 8:0 kokoa
kahdesti kuukaudessa muulloin paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jol-
loin se ilmestyy vain kerran kuukaudessa, siis 21 numeroa vuodessa.
Lehdessä olevia kirjoituksia tullaan edelleenkin runsaasti kuvittamaan.

TILAUSHINTA: koko vuosikerta 5:—; puoli vuosik. 3:—

Ilmoittautukaa asiamieheksi. Asiamiesehdot hyvät.

Toimisto Uudenmaankatu 3, Helsinki.

Björkbodan Tehdas Osakeyhtiö

Helsinki,

Kellokosken tehdas,

Meijeriastioita

Kirveitä,

Kuokkia,

Rakennustakeita,

Taloustarpeita,

Ruiskuja, y. m.

O.-Y. G. W. Sohlberg A.-B.

Helsingissä, Metsästäjäncatu 4. :-: Tel. 80 ja 33 70.

Läkki- ja Peltiteostentehdas

Runsaasta varastosta myytävänä:

Meijeriastioita sekä neliskulmaita että pyöreitä puris-
tettuja paksusta teräspellistä, tinatu pu-
taalla Englannin tinalla.

Paloruiskuja, Kylpyammeita,

:-: Peltiuneja y. m. :-:

Kuvallisia hintaluetteloa lähetetään
pyynnöstä ilmaiseksi.

12

Prima on paras
paperossi, jota
me karjalaiset
poltamme □□□□

PRIMA

PRIMA

Hinta ainoastaan
30 p. laatikolta.

Kaikki, jotka huokealla
tahtovat hyvän pape-
rossin polttavat Prima.

PRIMA

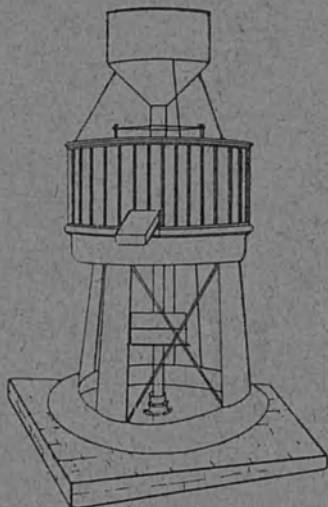
Parhaimmat

mylly- ja voimakoneet

saatte

Konekauppa-Osakeyhtiö
AATRALTA.

Helsinki, Tampere,
Viipuri, Vaasa.

Helsingin Valimo Osakeyhtiö

Helsingissä, Flemingink. 34. Puhelin 38 70.

Valmistaa: **Kauppa- ja Rakennusvalutavaroita.** Suorittaa rakennusalaan kuuluvia Valu- ja Takotöitä. Sahanraameja, Kokilliin valuttuja vaununpyöriä, Voimansiirtolaitteita, Hammaspyöriä, Hihnapyöriä, Akseleita ja Laakereita y. m.

**Rauta- ja Metallivalimo
sekä Konepaja.**

40

Tampereen

Rakennuskonttori

TAMPERE

Ken rakentaa, kääntyköön ostoksillaan Tampereen Rakennuskonttorin puoleen.

Ken talous- ja työkaluja tarvitsee, saane halvimmalla ja parasta laatua Tampereen Rakennuskonttorista

Keskisuomen Rautakauppa

Jyväskylä.

Rakennusaineita, Työ- ja Talouskaluja, Kone-
tarpeita, Maalivärejä, Vernissaa ja Lakkoja.
Capettia, Korkkimattoja, Vahakankaita y. m.
Rautasänkyjä ja Paljoja suuri varasto.

Halvat hinnat!

Sœenneckenin Rengaskirjat

Parhaita muistiinpanokirjoja

— Lehdet vaihdettavat —

Kannet vahvat ja kestävät

6x8 sm. N:o 1244/68 Smk. 1: 50

10x15 1/2 sm. N:o 1244/1015 2: 75

Runsas valikoima o. Myytävänä
kalkkiolla o. o. F. Soennecken, Bonn.

Suomen pääasiamisto:

Osakeyhtiö Launis Aktiebolag

Helsinki, Heikinkatu 20.

Meidän

KLUBI- paperossit

ovat erikoisen pidettyjä.

P. C. Rettig & Co.

TOVERI,

niittokoneiden Kuningas,

voi yksinään tehdä heinänteon niin halvaksi että heinäviljelys tulee tarpeeksi kannattavaksi! Toveri niittää heinästä joka millimetrin, on aina kunnossa, ei rasita hevosta ja on niin helppo hoitaa, että niittämiseen voidaan käyttää keskenkasvuisia poikia tahi naisväkeä.

Hintaluetteloja ja selityksiä lähettää pyydettyä

P. Sidorow,

Suomalainen Kalustokauppa O. Y.

Helsinki, Aleksanterinkatu 7.

15

Kyläkirjaston Kuukauslehti.

B. SARJA

TOIMITTAJAT:

VAINO VOIONMAA, VILJO HYTÖNEN, EINO MELA

ja

YRJO KARILAS (toimitussihteeri)

4. n:o □ 1910

23:s vuosik.

Eduskunnallisen elämämme heräämisen ajoilta

II.

1850-luvulla tunkevat uudet voimat esille Suomen oikeuksia puolustamaan. Sitä ennen puolustivat maamme lakien sitovaisuutta korkeimmat hallitusmiehemme. Alemmat piirit eivät vielä ymmärtäneet niiden merkitystä, vaan olivat valmiita keisarilta anomaan toimenpiteitä, joihin oli oikeus ryhtyä ainoastaan säätyjen myötävaikutuksella. Mutta 1850-loppupuolella ovat osat vaihtuneet. Yhteiskunnan huiput ovat siirtyneet taemmas taistelussa yhteiskuntajärjestyksemme puolesta. Eturintamaan ovat astuneet uudet joukot kansan keskikerroksista.

Ajanjaksona 1809—1855 oli hallituksen verrattain helppo hallita maata ilman eduskuntaa ja kuitenkin välttää törkeämpiä perustuslainrikkoksia. Kun kehitys oli lamassa, ei käynyt polttavan tarpeelliseksi semmoisiin toimenpiteisiin ryhtyminen, joihin olisi tarvittu eduskunnan myötävaikutus. Vaikeammaksi muuttui asema 1850-luvulla. Kehityksen pyörä kiihtyi silloin vauhdissa. Välttämättömiksi kävivät silloin parannukset, joihin ei voitu ryhtyä loppuun saakka eduskunnan oikeuksia. Itse keisari Aleksanteri II. ensi kerran käydessään Suomessa esitti laajan parannusohjelman, jonka suorittamiseen hallituksen oli ryhdyttävä. Mistä hallitus saisi varat suunnittelemiinsa parannuksiin, siitä ei keisarin ohjelmapuhe sisältänyt ehdotusta. Kotimaisten hallitusmiestemme huoleksi jäi keinojen suunnittelu siinä suhteessa. Ankarasti pinnistivätkin aivojansa maamme sen aikuiset vanhat johtavat valtiomiehet etenkin paroni von Haartman keinojen keksimiseksi, miten valtio saisi varoja Suomen menestykselle välttämättömiin parannuksiin. Ilman säätyjen myötävaikutusta se kuitenkin ei osoittautunut mahdolliseksi.

Tavallista houkuttelevampi tulolähde tähän aikaan oli valtiolle viinanpoltto. Vaikka viinaa poltettiin enemmän kuin nyt, sai valtio siitä tuloja yli 10 kertaa vähemmän kuin nyt, niin alhaisesti oli näet viinanpoltto verotettu. Jo siveellisyyden vuoksi olisi viinanpolton korkeampi verotus ollut välttämätöntä, mutta yhtä tarpeellista myöskin valtion lisätulojen vuoksi. Mutta ilman säätyjen myötävaikutusta ei sen korkeampi verotus ollut mahdollinen. Senvuoksi päätti hallitus uudelleen koettaa tässä asiassa sitä kiertotietä, jota olemme sen kertoneet jo 1840-luvulla yrittäneen. Kun 1850-luvun valvutuneen yleisön valtiollinen kypsyys juuri tässä asiassa pantiin ankarimmalle koetukselle, on syytä erikoisesti tarkastella hallituksen toimenpiteitä viinakysymyksen ratkaisemiseksi sekä valvutuneen yleisön suhtautumista niihin. Viinakysymys oli silloin niinkuin nytkin »polttava» ja kansantajuinen kysymys. Siitä puhuttiin sekä hallituksen huipuilla että maan matalimmissa majoissa. Mitä siitä puhuttiin, kuvaa hyvin maan silloisia valtiollisia mielialoja.

Jo vapaudenajalla kotiutui Suomeen n. k. kotitarpeen

viinanpoltto, joka merkitsi sitä, että maan täysivaltaisilla säädyillä oli oikeus itse valmistaa viinaa omiksi tarpeikseen. Asetuksella v. lta 1800 saivat tämän oikeuden maanomistajat ja kaupunkien porvarit. 1840-luvulla alkoi sivistyneessä luokassa nopeasti voittaa alaa käsitys, että tällainen järjestelmä oli siveellisessä suhteessa kovin turmiollinen. 1850-luvulla sanomalehdet vallan tulvimalla tulvivat kirjoituksia kotitarpeenpolton vahingollisuudesta. Sen huomasi hallituskin ja teki jo 1840-luvulla yrityksen sen supistamiseksi. Maanomistajille tarjottiin oikeus luopua viinanpoltosta. Mutta aniharvat maanomistajat siitä luopuivat, joten paha ei paljoa parantunut. 1850-luvulla päätti hallitus uudelleen koettaa tätä keinoa. Vaan jotta nyt saataisiin enemmän maanomistajia ja kaupunkien porvareja poltto-oikeudensa luopumaan käskettiin kuvernöörien jokaisessa kaupungissa ja maalaisseurakunnassa pitämään kokous, jossa oli kuvattava kotitarpeen polton turmiollisuutta ja kehoitettava rahvasta luopumaan viinanpoltto-oikeudestaan. Tällaisia kokouksia pidettiin v. 1857.

Sivistynyt yleisö oli silloin kiusallisessa tienhaarassa. Kotitarpeenpoltto oli peräti turmiollinen, se täytyi tunnustaa. Suurimman viljanpuutteen vallitessakin tuhlassi rahvas tavattomia viljamääriä viinaan. Usein hätä-apuviljakin juotiin ja oltiin kohtikään taas hädässä. Jos tahdottiin Suomelle onnellisempaa tulevaisuutta, oli kotitarpeenpoltto hävitettävä. Kun nyt hallitus puuhasi sen supistamista, mitä oli tehtävä? Eikö ollut velvollisuus koettaa edistää hallituksen toimenpidettä? Eikö ollut koetettava pelastaa kansa turmiosta, vaikkakin vallitsevassa viina-asetuksessa sanottiin, että se oli pysyttävä voimassa siksi, kunnes se säätyjen ja hallitsijan yhteisen päätöksen kautta kumotaan? Eikö voinut ajatella, että pitäjän ja kaupunkien kokoukset hätätilassa voivat päättää säätyjen asemasta? Eikö puhe, että ainoastaan säädyillä oli tässä asiassa oikeus päättää ollut pelkkää muotoihin takertumista, kun kerran kansalle annettiin tässä asiassa tilaisuus päättää toisenlaisissa edustajakokouksissa? Tällaisia houkuttelevia kysymyksiä syntyi toiselta puolen. Mutta toiselta puolen taas puhuivat painavat syyt vastaan. Jos hallitus voisi tämän asian ratkaista ilman säätyjä, eikö siten helpotettaisi sen kulkua laittomuuden tiellä s. o. hallitsemista ilman laillista eduskuntaa? Jos tyydyttäisiin laittomaan edustukseen tässä asiassa, eikö olisi vastaisuudessa tyydyttävä muissakin asioissa; eikö olisi siten vaara tarjolla, että ensin kansan omalla myötävaikutuksella kansan laillinen eduskunta vaihtuisi laittomaan ja lopulta koko kansanedustus häviäisi? Nämä kysymykset risteilivät kansalaisten mielissä. Sekä yksityisesti, että julkisesti puhuttiin niistä paljon.

Yksimielisyyteen ei päästy. Toiset valitsivat toisen, toi-

set toisen tien. Toiset kehoittivat kansaa poltto-oikeudetaan luopumaan. Toiset kehoittivat siinä pysymään. Avoimesti ei ollut vielä julkisuudessa lupa tämmöisistä asioista puhua, mutta »rivien välistä» kyllä näkee, mitä mielisissä liikkui. Esitämme seuraavassa tätä asiaa koskevia kuvaavimpia sanomalehtilausuntoja.

III.

Elok. 28 p. 1857 kirjoitti *Viborg* seuraavasti:

Viinanpoltosta lakkaamiseen on nykyään mitä sopivin ja kehoittavin tilaisuus sen kautta, että hallitus sallii luopua viinanpoltto-oikeudesta. Tiedämme kyllä hyvin, että on tehty paljon muistutuksia tämän oikeuden yleisestä luovuttamisesta. Mutta emme tosiaankaan voi ymmärtää näiden muistutusten ajatusta ja järkeä. Sanotaan, että jos me kaikki lakkaamme polttamasta, niin privilegioeratut polttimot ja salakuljetus kuitenkin täyttävät koko maan viinatullalla, ja mitä olemme silloin sillä voittaneet? Ne, jotka näin puhuvat, eivät ajattele, että mainitut viinalähteet myöskin voivat jatkaa kotitarpeenpoltton ohella, ja että viimeainitussa tapauksessa kotitarpeenpoltto, joka ikäänkuin kasvattaa juomareita ja raivaa tietä suurelle viinavirralle, on hyvä apu suurille polttimoille, mutta ei suinkaan kilpailija. Ja kuinka voimme perustaa raittiusyhdistyksiä tai edes vastustaa viinanjuontia, jos kaikki olemme kotitarpeenpolttajia? Edelleen kuulee sanottavan: niin pian kun ei kukaan enää polta kotitarpeeksi, laitetaan epäilemättä kaikkiin pitäjiin kapakoita, pitämään viinaa kuivien kurkkujen saatavana, ja mitä olemme silloin muuta saaneet aikaan kuin muuttaneet kapakka- ja ravintolaelämän siveettömyyden kaupungeista maalle, jota se ei vielä tähän asti ole saastuttanut? Mutta tässä ei oteta huomioon sellaisen toimenpiteen epätodennäköisyyttä, että viinan suhteen havaittaisiin välttämättömäksi se, mikä muiden tavarain suhteen on havaittu turhaksi, nimittäin niiden kaupan sallimista muualla kuin kaupungeissa. Viinan kauppa tehtäisiin silloin luvalliseksi maalla, samalla kuin kaiken muun tavarain kauppa siellä on kielletty. Jos lähemmin ajattelemme, niin huomaamme, että tämä ja kaikki sellaiset muistutukset eivät voi olla muuta kuin viinanrakastajien — polttajien ja -kapakoitsijoiden — juonia, pelastaakseen tilan, joka tarjoaa heille kuviteltua hyötyä tai todellista onnea; olkoon mielteitteimme tuloksena päätös, että tänä vuonna luovumme viinanpoltto-oikeudesta.

Syysk. 11 p. 1857 kirjoitti *Viborgin* mielteitten johdosta *Åbo Tidningar*: *Viborg* vaatii, että viinanpoltto-oikeus on otettava pois maanviljelijöiltä. Hyvä, mutta kuinka ja miten se tapahtuu? Siten että jokainen aivan yksinkertaisesti luopuu mainitusta oikeudesta? Mutta ensiksikään ei sellainen osittainen luopuminen voi kaikeksi vastaiseksi ajaksi olla sitova, ja toiseksi ei ole ainoastaan todennäköistä, vaan aivan tiettyä, että monet eivät suostu siihen. Siitä luonnollisesti seuraa, että nekin, jotka muutoin puolestaan haluaisivat kannattaa tätä kiitettyä uudistusta, eivät pidä kohtuullisena tehdä sitä. Sillä, ajattelevat he, mitä hyödyttää vaikka me lakkaammekin viinanpoltosta, kun niin moni muu yhä jatkaa sitä? Mutta, tuumii ehkä *Vbg.*, on keino, joka pakottaa vastahakoiset siihen, mihin eivät vapaaehtoisesti tahdo myöntyä. Tämä keino on pitäjänkokous. Jos nimittäin vaan äänioikeutetut joka kunnassa saadaan vakuutetuksi kotitarpeenviinanpoltton lakkaamisen tarpeellisuudesta, olisi kyllä maailman helpoin asia pitäjänkokouksen päätöksellä, joka sitoisi jokaista kunnan jäsentä, päästä toivottuun päämäärään. Mitä nyt tulee pitäjänkokoukseen poliittisena laitoksena emme me, kuten

jo ennen olemme sanoneet, suinkaan tahdo vähentää sen arvoa. Kernaasti olkoon pitäjänkokouksella kunnallisissa kysymyksissä kaikki mahdollinen valta; lakiasäättävän kokouksen luontoa oikeudella päättää kansalaisten ja yhteiskuntaluokkien yleisistä oikeuksista ja velvollisuuksista tai muuttava perustuslaillisesti syntyneitä ja pysyviä olosuhteita, joihin maassa voimassa oleva viinalainsäädäntö yleensä täytyy lukea, ei sille kuitenkaan voitane tunnustaa. Ja mikä tässä koskee pitäjänkokousta, se koskee vielä suuremmassa määrässä komiteoita, joita mahdollisesti viinakysymyksen käsittelyssä ja käsittelemiseksi tullaan asettamaan, maanviljelykokouksia, vieläpä itse talousseuraa. Mutta, jos nyt näin on asian laita, — ja sitä, toivomme me, ei *Vbg*:kaan tahtone eikä voikaan kieltää, — kuinka silloin *Vbg*:n ajatuksen mukaan, lehden tärkeänä pitämä reformi voidaan panna toimeen? Kun tahdotaan saada aikaan jotakin, täytyy myöskin hiukan ajatella keinoja ja tapaa sen toteuttamiseksi. Ja juuri tätä näyttää meistä *Vbg*:n toimitus vähän telneen, kun se päivänkirjotuksensa lopussa hundahtaa yleisölle: »olkoon mielteitteimme tuloksena päätös, että tänä vuonna luovumme viinanpoltto-oikeudesta».

Marrask. 24 p. 1857 kirjoitti *Åbo Underrättelser*: Viinanpolttokysymystä valmistellaan täällä ratkaistavaksi tämän marrask. 30 p. klo XI e. p. p., kun kaikki poltto-oikeutetut asukkaat on kutsuttu kokoukseen raatihuoneelle, jotta saataisiin kuulla haluavatko he viimeisen asiaa koskevan asetuksen mukaan vuodesta 1860 toistaiseksi luopua viinanpoltto-oikeudestaan samalla kun he pääsisivät viinaveron maksusta. Kun tämä vero tietävästi on meille taakka, jonka poistumisesta ei kenelläkään pitäisi olla syytä valittaa, verotus oikeudesta, jota kukaan ei Turussa sitten vuosikymmenien ole käyttänyt, niin luulemme, että jokainen ilolla luopuu tällaisesta verotaakasta, kunhan sen ohella saadaan järjestetyksi asia siten, ettei kohenneta vaan kaadetaan onnettomuutta tuottavat viinapannut ihmisiä ja eläimiä myrkyttävine sisältöineen.

Kysymyksessä olevan raastuvan kokouksen sekä esitettyjen *Åbo Underrättelserin* sanojen johdosta kirjoitti *Åbo Tidningar* 27 p. marrask. 1857 seuraavaa: Kaupungin viinanpolttoon oikeutetut henkilöt — — — ovat t. k. 30 päiväksi kutsutut raatihuoneelle kuulusteltaviksi, tahovatko he luopua viinanpoltto-oikeudestaan, ja päästä vapaaksi viinanpolttovuokramaksusta. *Å. U.*, joka syystä huomauttaa, että mainittu maksu on ainoastaan taakka, koska ei kukaan tietävästi vuosikymmeniin ole käyttänyt sitä vastaavaa oikeutta, lausuu arvelunaan, että jokainen ilolla näkee siitä pääsevänsä vapaaksi, »kunhan vain voidaan niin järjestää asia, ettei kohenneta vaan kaadetaan onnettomuutta tuottavat viinapannut». Niin, siinäpä se on pulma! Tästä sekä kirkon- y. m. kokousten sopivaisuudesta tammöisten kysymysten käsittelyyn ja ratkaisuun ylipäätänsä olemme me ennen parissa kirjoituksessa kyllin selvästi lausuneet ajatuksemme.

Voitaisiin vielä panna tähän useita samantapaisia otteita. Mutta esitetyt jo riittänevät. Paitsi *Viborgissa* ja *Åbo Underrättelserissä* löytyy *Helsingfors Tidningarissa*, virallisessa lehdessä ja *Vasabladetissa* lausuntoja, joissa kysymyksessä oleviin pitäjän ja raastuvankokouksiin menijöitä evästettiin kehoituksilla, että viinanpoltto-oikeudesta luovuttaisiin. Päinvastaista käsitystä edustivat paitsi *Åbo Tidningar*, kuten jo esitetyistä otteista selviää, *Suometar* ja *Borgåbladet*. Seuraavassa kerromme kumpiako evästyksiä kysymyksessä olevissa kokouksissa noudatettiin.

Suomen Laulun 10-vuotisjuhla

Keväällä kymmenen vuotta sitten muodostivat muutamat innokkaat ylioppilaslaulajat »Suomen Laulu»-nimisen valiokuoron ja lähtivät jo samana keväänä laulumatkalle Skandinaavian maihin antaen konsertteja Ruotsin, Norjan ja Tanskan kaupungeissa suurenmoisella menestyksellä. Seuraavana vuonna kävi kuoro Saksassa, Belgiassa ja Alankomaissa ja v. 1906 Unkarissa, missä veljensä otti sen sydämellisesti vastaan. Eikä siellä Suomen Laulua juhlittu ainoastaan sen taiteellisten saavutusten johdosta, sitä juhlittiin myöskin Suomen kansaa edustavana ryhmänä, jonka se oli lähettänyt laulun mahdollia puhumaan sukulaiskansan sydämelle omista suruistaan ja iloistaan. Kuoron ulkomaanmatkojen merkitys on juuri sentakia sangen huomattava.

Heikki Klemetti, Suomen Laulun johtaja.

Onpa sanottu, että ne ovat enemmän edistäneet Suomen tutuksi tulemistä ulkomailla kuin vuosikausia kestänyt tiedemiesten työ.

Olemme saaneet käytettäväksemme kuvan Suomen Laulun Sekakuorosta, joka säännöllisesti toimineena kolmisen vuotta on jo saavuttanut ihailtavan taidon vaikeimpienkin sekakuorosävellysten esittämisessä. Suomen Laulun mieskuoro, joka viime maaliskuun 28 p. vietti 10-vuotisjuhlaansa, kokoontuu sitävastoin vaan tarvittaessa.

Suomen Laulun suurista saavutuksista ja laajasta maineesta tulee etupäässä kiittää kuoron johtajaa, maisteri Heikki Klemettiä. Hänen tarmokkaan ja epäitsekään työnsä kautta on kuoro saavuttanut tuloksia, jotka ovat tehneet sen maamme parhaimmaksi kuoroksi.

Suomen Laulun Sekakuoro.

Minkälainen koulu on venäläisellä maaseudulla tarpeen?

(Allaoleva esitys perustuu pääasiassa talonpoikain omiin lausuntoihin, jotka ovat poimitut erinäisten kuvernementtien (Permin, Nischni-Novgorodin, Kurskin, Novgorodin y. m.) semstvojen keräämästä tilastollisesta aineistosta).

Viimeisten vuosien kuluessa ovat erinäisten kuvernementtien semstvot usein kiinnittäneet huomionsa kysymykseen, miten talonpoikainen väestö itse arvostelee parhailaan toimivaa alkeis-kansakoulua, missä määrin se on tähän tyytyväinen ja eikö sen keskuudessa ole havaittavana harrastusta uudistuksiin tässä suhteessa. Tämän kysymyksen valaisemiseksi suoritettiin tutkimuksia, koottiin talonpoikain lausuntoja ja mielipiteitä. Ennen muita kulki tämän väestön kuulustelutyön etunenässä Permin kuvernementin semstvo; v. 1899 oli sillä jo kerättyä päälle 1000 maaseutuasukkaan vastausta. Sanotun semstvon esimerkkiä seurasivat kuluvan vuosisadan ensimmäisen viisivuotiskauden kestäessä muut semstvot. Alempana pyydämme tutustuttua lukijaa näiden tutkimusten tuloksiin — tässä suhteessa silmällä pitämällä etenkin Permin kuvernementin semstvon aukeetin tiedonantoja.

Mieltäkiinnostavimpia kysymyksiä, jotka Permin kuvernementin semstvon tilastotieteellinen osasto esitti kirjeenvaihtajiensa vastattaviksi, ovat seuraavat: Luovuttavatko talonpojat mielellään lapsensa kouluun? Onko väestö koulusta intreseerattu? Löytyykö ja minkälaisia lausuntoja kouluopetuksen epätyytyväisyydestä? Minkä merkityksen antaa väestö luku- ja kirjoitustaidolle ja minkälaisia vaatimuksia esitetään kouluun ja opiskeleviin nähden. Onko talonpoikain keskuudessa huomattavana harrastusta valmistaa lapsilleen tilaisuutta jatkuvaan henkiseen kasvatukseen?

Mielelläänkö luovuttavat talonpojat lapsensa kouluun?
»Ensi silmäykseltä — sanotaan m. m. tämän johdosta eräässä ylempänämainituista vastauksista — tuntuu, että tällaisen kysymyksen tekeminen on samaa, kun kolkuttaa avonaiseen oveen. Yksinkertainen numerotiedonantojen vertaus kansanvalistusasian tilasta semstvolaitoksia järjestettäessä jo kolmekymmentä vuotta tämän reformin jälkeen — jo yksin tämä vertaus on tarpeeksi riittävä, jotta puheenaolevaan kysymykseen voi vastata myöntävästi». Mutta ohjelman mukaisesti menetellessämme tämän kysymyksen va-

Nykyaikaista ruotsalaista rakennustaidetta: Hjorthagenin kirkko.

laisemiseksi — jatketaan edelleen sanotussa lausunnossa — olimme vakuutetut, että paitsi valtavaa enemmistöä myöntäviä vastauksia, on myöskin odotettavissa kielteisiä, ja pääasiassa juuri niihin oli mieltäkiinnittävää tutustua ja asianomaisesti ne ryhmittää. Täten osoittikin lausuntojen ryhmitys, että väestön suuri enemmistö mielellään luovuttaa lapsensa kouluihin — nimittäin 87,7 %; haluttomia oli vain 12,3 %. Tästä siis seuraa, että väestö yleensä on myötätuntoinen kouluun nähden. »Talonpojat pitävät lapsiansa opettamisen jo välttämättömänä asiana» — huomauttavat kirjeenvaihtajat: »luku- ja kirjoitustaidottomat vanhemmat syvästi valittavat, etteivät itse ole luku- ja kirjoitustaitoa oppineet»; »jos itse olemmekin pimitetyt, niin me emme halua, että myöskin lapsemme olisivat sitä»; »jokainen haluaa omata kodissaan luku- ja kirjoitustaitoisin»; »kansaa valittaa, että kouluhuoneustojen riittämättömyyden vuoksi lapset jäävät luku- ja kirjoitustaidottomiksi». Tällainen on lausuntojen ajatus henkilöillä, joille koulun tarkoituksiperä on myötätuntoisuuden asia.

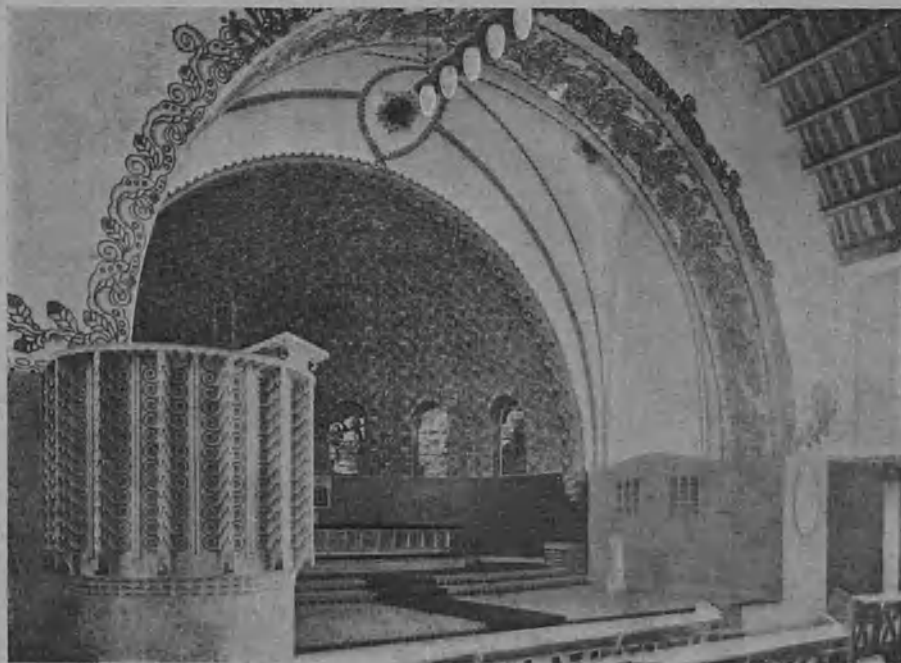
Mitä taas tulee niihin lausuntoihin, joissa ilmenee väestön kielteinen kanta luku- ja kirjoitustaitoon nähden, niin on osa niistä lähtöisin paikkakunnilta, joissa »väestö, alkaen 25:tä ikävuodeltaan on miltei järjestään luku- ja kirjoitustaidoton, ja siis luku- ja kirjoitustaidolliset ani harvat». Tällaisilla paikkakunnilla ovat vallalla mitä mielettömimmät käsitykset luku- ja kirjoitustaidon hyödyistä ja merkityksestä ja väestö siis koulusta »on ikäänkun väliäpitä-mättä», »siitä ei näe mitään hyötyä lähtevän». — »Talonpojan ei sovi pojastaan kirjuria tehdä» — mainitsee yksi kirjeenvaihtaja; — »meidän paikkakunnallamme ei ole oppineilla sijaa asua» — lisää toinen. »Jos me alamme ahkeaan harjoittaa opintoja, niin kuka sitten meillä pelot kyntää? Ja mikä se on, joka koko mirin *) ylläpitää — maanviljelys!» Ylimalkaan on käsitys, ettei luku- ja kirjoitustaidosta ole mitään hyötyä maanviljelykselle, vielä jotenkin syvään juurtunut talonpojan mielikuvitukseen. »Luku- ja kirjoitustaidon opetus lapsille on turha ajan hukka, maata voivat kyntää luku- ja kirjoitustaidottomatkin»; »mitä tarvitsee meidän oppia — eihän näet ainoakaan meikälaisistä opiskellut kirjuriksi eli opettajaksi, ja kotioloja varten kelpaa luku- ja kirjoitustaidotonkin»; »hyötyä luku- ja kirjoitustaidosta talonpoikain keskuudessa on vain niille, jotka toimivat joinakin ammattimiehinä, mutta isännille, jotka viljelevät maata, luku- ja kirjoitustaito tuottaa varsin vähän hyötyä, sillä on tapahtunut, että kurssin lopettaneet pojat — etenkin vähän opiskelleet — haluavat muuttua työtä kammoaviksi naisiksi, joista seuraa sitten epäonni ja heittiön kohtalo».

Mutta näiden lausuntojen joukossa, jotka paljastavat syvää pimeyttä ja henkistä kehittymättömyyttä niissä, jotka ne ovat julki-lausuneet, tavataan myös sellaisia, jotka osoittavat, että lapset vastahakoisesti luovutetaan kouluihin vakavan tyytymättömyyden vuoksi, mitä koskee opettajia ja kouluopetuksen itse laatua: »vanhemmat eivät pidä luku- ja kirjoitustaitoa hyödyllisenä syystä, että lapset päätettyään oppiajan eivät kykene läpilukemaan mitään asiakirjaa, laatimaan kirjettä eli ylimalkaan saamaan selvää pikaisesti kirjoitetusta»; — »tyytymättömät,

että huonosti opetettavat lapsia, joten nämä eivät pääse asiaan käsiksi»; — »opettavat, opettavat, mutta ei lähde mitään tolkkua: koulukurssin päätyttyä lapset eivät kykene virheettömästi lukemaan ja kirjoittamaan»; — »niin pian kun ovat kurssin päättäneet, niin unhoittavat kaiken, eivätkä tiedä mitään». Kirjeenvaihtajan valitukset perustuvat pääasiassa siihen asianhaaraan, että on mahdotonta käyttää opiskelevan nuorison tietoja maaelämän hyödyksi: »lapset saavat varsin vähäiset tiedot»; — kolmitalviseen kurssin päättäneet saa todistuksen, mutta ei kykene laatimaan luetteloa edes karjasta»; — »eivät kykene kirjoittamaan anomusta, hakemusta tahi muuta yhteiskunnallisia asioita koskevaa asiakirjaa». Vanhukset ilmaisevat tyytymättömyytensä nykyiseen opetukseen nähden kouluissa seuraavin sanoin: »Mitä Teille siellä opetetaan? Käytte koulua kolme, neljä talvea, ja pystytte välttävästi lukemaan vain satuja».

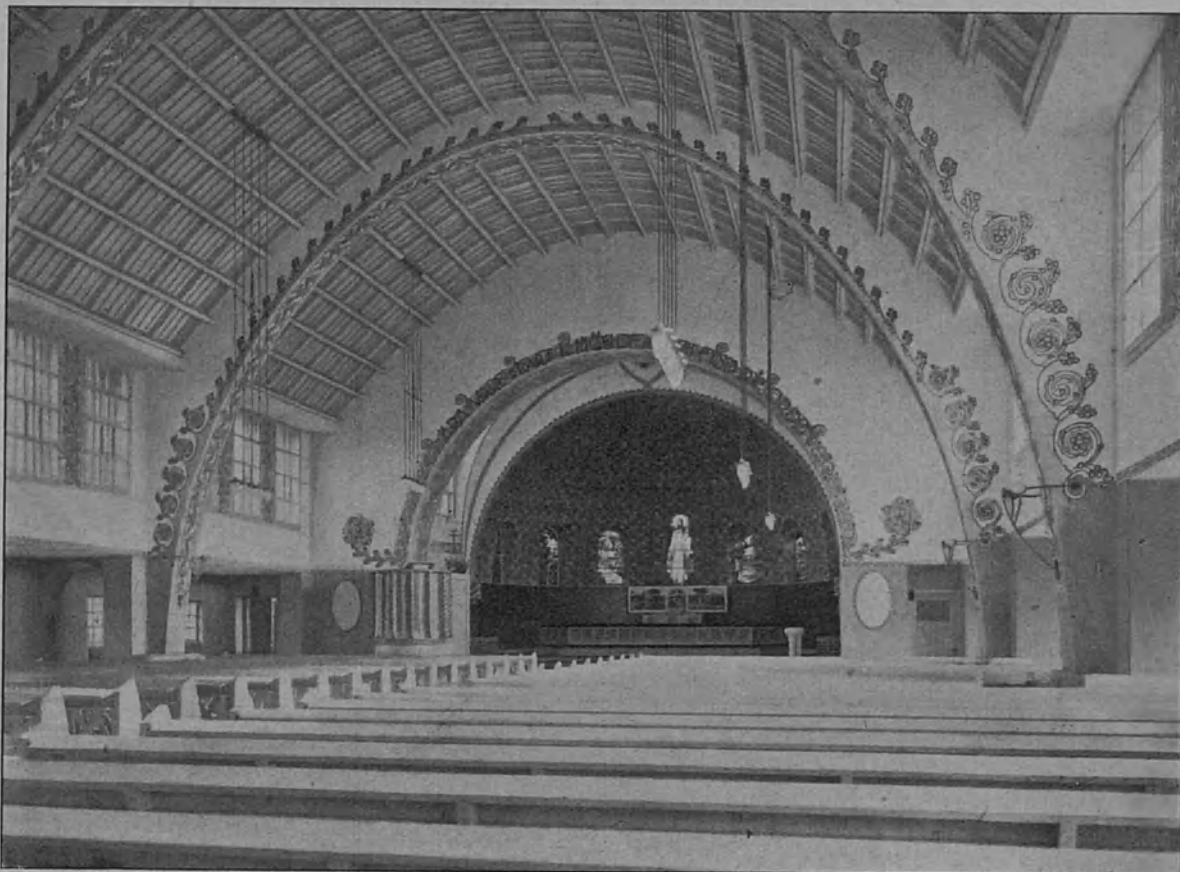
Lausueessaan tyytymättömyytensä kansakoulun entisten oppilaiden tietomäärään nähden maaseudun asukas samalla myöskin etsii tämän epätydyttävän ilmiön syitä ja löytää nämä joko siinä asianhaarassa, että koulussa eivät opeta sitä, mitä pitää: »opettavat joitakin satupahasia, mutta eivät mitään hyvää» (ovat tyytymättömät satujen tapaisten kertomusten lukemiseen kuin myöskin kertomuksiin eläimistä); »opettavat vain harakoista paitsi lisäksi vielä korpeista»; eli siinä, että koulun ohjelma on riittämättömän tydyttämään väestön nykyisiä tarpeita ja että oppikurssi on liian lyhyt (»kansakoulun oppiohjelmaa ei haittaisi laajentaa»; haluavat, että opettaisiin perusteellisemmin; »poika päättää kurssin, kysy häneltä vuoden kuluttua mitä hyvänsä, ja hän on yksin kymmenen käskyäkin unhoittanut. Siinä syy, minkätähden opetusaika kansakoulussa olisi määrättävä 4-vuotiseksi, eikä vain 3 talvea jatkuvaksi»). Sitä paitsi pidetään varsin monessa lausunnossa sen tai sen alkeisopetuksen laatu riippuvana opettajan persoonallisuudesta, siitä missä määrin hän on ehtinyt voittaa paikallisväestön myötätunnon: »jos opettaja on ymmärtänyt luoda hyvät välit väestön kanssa, voittaa sen luottamuksen, niin vanhemmat »toivovat, että heidän lapsille ei opeteta mitään huonoa, vaan hyvää».

Käykäämme nyt tarkastamaan kysymystä siitä, minkä merkityksen väestö antaa luku- ja kirjoitustaidolle. Ryhmittämällä vastaukset tähän kysymykseen saamme myös-

Sisäkuva Hjorthagenin kirkosta.

*) Mir = maailma, kyläkunta.

Sisäkuva Hjørthagenin kirkosta.

kin välillisesti vastauksen siihen: mitä vaatimuksia esittää väestön puolelta kouluun ja oppilaisiin nähden. Näyttäytyy, että valtavan suuri enemmistö talonpoikia arvostelee luku- ja kirjoitustaitoa silmälläpitäen ahdaskäytännöllistä näkökantaa — erinäisten elämää koskevain etujen hyväksikäyttöä. Luku- ja kirjoitustaito on tarpeellinen, sillä luku- ja kirjoitustaidottomuus on epäedullinen. Itse asiassa, mikä näkökanta talonpojalle on määräävä luovuttaessaan lapsensa kouluun? Tähän kysymykseen antaa meille vastauksen seuraava taulu:

Mitkä vaikutelmat aiheuttavat pääasiassa talonpoikaa panemaan lapsensa kouluun	Lausuntojen luku
Luku- ja kirjoitustaito on tarpeen kotoisessa taloudessa	166
Luku- ja kirjoitustaito kehittää tietopuolista näköpiiriä, tekee mahdolliseksi lukea hyviä kirjoja y. m.	140
Luku- ja kirjoitustaito myöntää helpoitusta asevelvollisuudessa ja sotapalveluksen suorittamisessa .	130
Luku- ja kirjoitustaito on tarpeen yhteiskunnallisen viran toimitusta varten	129
Luku- ja kirjoitustaito on tarpeen aineellisen hyödyn saavuttamiseksi (virkaan astuttaessa, talouden kehittämistä ja parantamista varten j. n. e.)	113
Luku- ja kirjoitustaito on tarpeen uskonnollisten tarpeiden tyydyttämistä varten	60
Luku- ja kirjoitustaidossa on yleishyödyllinen merkitys	37
Lausuntojen lukumäärä yhteensä	775

Talonpoika siis antaa lastensa käydä koulua etupäässä sen vuoksi, että hän tunnustaa luku- ja kirjoitustaidon käytännöllisen hyödyn. Se esim. helpottaa asevelvollisuus-

den ja sotapalveluksen suorittamista. »Tämä näkökanta on varsin kehittynyt ja leviää pääasiassa sotapalveluksessa olevien yksityiskirjeiden kautta. Koulutodistuksen saaneet sotamiehet kiittelevät vanhempiaan siitä, että ovat heille hankineet opetusta, mutta oppia saamatta jääneet valittavat, ettei heitä ole opetettu; edelliset sekä jälkimmäiset kehoittavat opettamaan veljiä ja muita perheen jäseniä». Kova välttämättömyys pakoittaa maaseudun asukasta ansion etsintään, ja tässä suhteessa osoittautuu luku- ja kirjoitustaito varsin hyödylliseksi. »Kotisenduiltaan muualle siirtyneille ammatinharjoittajille on luku- ja kirjoitustaito välttämätön»; »talonisännät Orlovskin volostissa ovat tavoiltaan kehittymättömät mutta lapsensa panevat he mielellään kouluun, sentähden että luku- ja kirjoitustaito kirjallisissa asioissa on tärkeämerkityksellinen». Samoin on asian laita tehtaissakin. Permin kuvernementissa toimii suuri osa väestöä vuoriteollisuuslaitoksissa. Työvoimien tarjonta on valtava, ja isäntä valitsee etupäässä luku- ja kirjoitustaitoiset, koska tällainen työmies nopeammin hankkii itselleen työssä tarvittavan kokemuksen ja kätevyuden kuin hänen luku- ja kirjoitustaidoton toverinsa. Jos sitten käänämme huomionme kotiteollisuuden alalle, niin tapaamme täälläkin saman ilmiön; luku- ja kirjoitustaidottomuuden vaikutus ansion määrään nähden on hämmästyttävän suuri: luku- ja kirjoitustaidottomat ansaitsevat puolitoista ja kaksikin kertaa vähemmän kuin luku- ja kirjoitustaidolliset. Luku- ja kirjoitustaito on niinkään hyödyllinen maataloustuotteita kaupatessa: »nykyään ei luku- ja kirjoitustaidottomalla ole menestystä: lähdet tehtaalle leipinesi, pettävät laskelmissa ja palaat tyhjin käsin takaisin».

»Luku- ja kirjoitustaitamaton on helpompi pettää, mutta luku- ja kirjoitustaitoinen ei antaudu niinkään vaan petettäväksi» — tämä on talonpoikain silmissä varsin vahva, miltei kumoamaton todistus luku- ja kirjoitustaidon hyödyistä. »Mitenkä voi tulla toimeen luku- ja

kirjoitustaidotta? On maksettava veroa: suoritat rahat, mutta et tiedä, ovatko sen merkinneet kirjaan eli ei; on tapahtunut, että ovat antaneet kirjan takaisin väittäen, että ovat kirjoittaneet, mutta jälestäpäin vaativat uudelleen; — «Myyt härkiä, mutta et tiedä, minkälaisia papereita saat, et mitenkään pääse siitä selville». Luku- ja kirjoitustaitoisella on helpompi saada tietoa laeista ja toimia niiden mukaisesti; uusi julkaistaan, ja hän tutustuu myös siihenkin. «Sinä teet niin tai niin — sanovat: vastoin lakia! mutta mitä lakia — et voi tietää».

Ylimalkaan ovat luku- ja kirjoitustaitoiset paljoo kykenvämmät jokaiseen työhön, mihin vaan ryhtyvät, ja tottavat siihen pikemmin, katselevat rohkeammin ja havaitsevat nopeammin». Luku- ja kirjoitustaidolla on vaikutusta myöskin taloudelliseen järjestelyyn. Paraimpia talonisäntiä ovat ne, jotka koulun lopetettuaan «ahkeroiden lukevat», ammentavat kirjoista ja sanomalehdistä hyödyllisiä tietoja, oppivat tuntemaan uusia tapoja talouden hoitoa varten. Siihen nähden, että luku- ja kirjoitustaitoinen on nuori polvi ja että taloutta hoitavat pääasiassa vanhukset, on kyllä totta, että luku- ja kirjoitustaidon hyöty maataloudessa ei ole toistaiseksi päässyt ilmenemään täydellä voimallaan: paljon on vielä oppimattomia vanhuksia, jotka pitävät kiinni «vanhoista tavoista». Mutta siitä huolimatta «on jo olemassa monta luku- ja kirjoitustaitoista talonisäntää, jotka hoitavat talouttaan noudattaen semstvoagronomien tiedettä». — «Tiede on meidät valloittanut, ja me olemme sille jo antautuneet! Mutta se ei kuitenkaan kykene vielä lamauttamaan vanhusten vastarintaa». Paitsi vanhukset häiritsee tiedettä vielä toinenkin paljoo voimallisempi vihollinen — kansallinen köyhyys: «köyhyys taistelee tiedettä vastaan». Parannuksia tehdään varakkaampien maataloudessa: «Köyhä sitävastoin, jolla ei ole toivetta varojen puutteessa parantaa talouttaan, jättää kaiken ja käy työhön tehtaaseen, laivaan j. n. e.» Täten mutta ei suinkaan laiskuudesta johtuvana eli tapojen turmeltumisen seurauksena on selitettävänä osan nuorisoa pyrkimys vaihtaa raskas talonpoikainen toimi helppoon työhön kaupunkiloissa: itse asiassa ymmärtää luku- ja kirjoitustaitoinen talonisäntä paremmin, missä määrin talonpojan maataloudellis-oikeudellinen asema on raskas ja tuntien itsensä voimattomaksi pakenee hän maaseudulta sivuansioiden etsintään, luopuu maasta siirtyäkseen kaupunkiin. Mutta joukko- luopumusta maasta ei ole huomattavana, kuten huomauttavat kirjeenvaihtajat monesta volostista, sentähden, että entiset koululaiset ovat kykenemättömät suorittamaan palvelusta tehtaissa eli kaupungeissa «vähäisen luku- ja kirjoitustaitonsa vuoksi»: «meillä eivät rupea kirjuriksi, sentähden että tiedot ovat vähäiset»; — «astua palvelukseen vähäisellä tietomäärällä on varsin epämurkavaa». Tässä suhteessa suuri osa kirjeenvaihtajia alleviivaa sen tietomäärän riittämättömyyttä, jota nykyisissä kansakouluissa annetaan.

Luku- ja kirjoitustaitoisella talonisännällä on hyvä vaikutus mirin asioihin nähden. He muuttavat vähitellen kyläkokousten ulkonaisen muodon. Permalainen aukeeti kokosi tässä suhteessa 714 lausuntoa: niistä 548 s. o. 77 % positiiviseen ja 166 (23 %) negatiiviseen suuntaan meneviä. Viimeksi mainittujen joukossa oli vain 5—6 sellaista, jotka luku- ja kirjoitustaidossa näkevät vahinkoa kyläkokouksille ja arvostelevat luku- ja kirjoitustaitoisia rauhattomana aineksena, josta syystä eivät tahdo olla tekemisissä «kirjuriin kanssa»: «luku- ja kirjoitustaitoisista ovat useimmat kirjuria, sentähden että tahtovat näyttää itsensä tietäväksi, mutta itse asiassa on heidän tietonsa kehittämätöntä»; — luku- ja kirjoitustaitoiset haluavat nostaa riitaa»; — «pettävät omia pimitettyjä tovereitaan»; «pyrkivät pääsemään lämpimille paikoille». Löytyy lausuntoja, joista ilmenee, että muutamilla paikoilla luku- ja kirjoitustaidon vaikutus

ei ole vielä ehtinyt painaa leimaansa: «vanha järjestys yhä vaan vielä on voimassa yhteiskunnallisiin asioihin nähden; talonpojat meidän paikkakunnallamme ovat vielä varsin taikauskaiset ja kokouksissa luku- ja kirjoitustaitoiset aina tekevät selkoa erinäisistä mielettömistä huhuista». Seuraavat negatiiviset lausunnot ansaitsevat enemmän vakavaa huomiota, ikäänkuin vahvistaen, että «voimassa oleva alkeiskoulu» antaa köyhän tiedon murenia: «hyvää vaikutusta luku- ja kirjoitustaidosta kyläkokouksiin nähden ei ole toistaiseksi huomattavana, — nähtävästi sen vuoksi, ettei yksin luku- ja kirjoitustaito vielä tee ihmistä valistuneeksi, mutta kyläkokouksissa ja volostille kuuluvain asiain hoidossa ovat valistuneet henkilöt tarpeen»; — «kurssin suorittaneet lausuvat kokouksissa mielipiteensä useammin kuin muut ja ovat oppineen huudossa, mutta ei voi sanoa, että heidän mielipiteensä kohoaisi yli muiden enemmän perusteellisen. Nähtävästi ovat kouluopinnot olleet heille riittämättömät, kykenemättömät kehittämään heissä perusteellisempain asiain tunteusta». Syyksi luku- ja kirjoitustaitoisten vähäiseen vaikutukseen kokouksissa ja yhteiskunnallisissa asioissa esitetään toistaiseksi vielä luku- ja kirjoitustaitoisten ja kehittyneiden talonisäntien vähälukuisuus ja vanhusten voima: «luku- ja kirjoitustaitoiset pimeä voima lyö alle»; — «muutaman sadan äänen joukossa kymmenkunnan paraimman ja ymmärtävämmän äänen jäävät voimattomiksi»; — vaikka nuoret luku- ja kirjoitustaitoiset alkavat kokouksissa lausua mielipiteensä, niin «eivät vanhukset käännä tähän huomiotaan»; — «vanhukset nimittävät nuorisoa kutsumattomiksi» ja «tekevät oman päänsä mukaan». Paitsi vanhusten valtaa häiritsee nuorison osanottoa kyläkokouksiin vielä «kyläkunnan volostin päällystö, joka ei mitenkään voi sallia, että kokouksiin ottavat osaa ne, joilla voi olla selvänä käsitys asemasta yleensä». Tällaisia ovat negatiiviset ja puolinegatiiviset lausunnot. Mutta niitä vastassa on valtava positiivisten lausuntojen lukumäärä, joista käy esiin huomattava luku- ja kirjoitustaidon vaikutus kylän ja volostin asiain hoitoon nähden. Luku- ja kirjoitustaitoiset — sanotaan näissä lausunnoissa — paremmin ymmärtävät yhteiskunnallisen asemansa ja etenkin ne niistä, jotka «ovat kehittäneet itseään hyödyllisten kirjain lukemisella»; kokouksissa he paremmin «pääsevät asian perille», «tietävät enemmän järjestyksestä», «oikeammin selittävät asian pääjuonen». — «Suuri eroavaisuus on nykyään huomattavana kokouksissa, luku- ja kirjoitustaitoiset käyttäytyvät siivosti ja ylevästi, noudattaen kaikkia laillisia vaatimuksia ja yrittäen saada luku- ja kirjoitustaidottomat järkiinsä moninaisten esimerkkien avulla. Luku- ja kirjoitustaidoton taas on kun pukki, seisoo milloin toisella milloin toisella jalalla, huutaa «suostun», mutta itse tietämättä mihin? Sanalla sanoen luku- ja kirjoitustaidottomat luku- ja kirjoitustaitoisiin verrattuna ovat — villihmisiä». Luku- ja kirjoitustaitoiset taistelevat kokouksessa «rinta rintaa vasten luku- ja kirjoitustaidottomain kanssa totuuden puolesta», «he ymmärtävät vakuuttaa mutta ei intohimon vaan viisaiden sanojen avulla»; — «nykyään eivät enää niin huuda täydestä kurkusta kokouksissa kuin ennen», — «kokouksissa on nykyään vähemmän viinaa», «luku- ja kirjoitustaitoiset ovat kokouksissa vähemmän taipuvaiset laatimaan päätöksiä viinakestityksen mukaisesti, mutta harrastavat enemmän yhteiskunnallisia asioita, etenkin koulua»; — «siellä, missä kokouksiin ottaa osaa useampia koulunkäynejä, vallitsee järjestys, vanhasta tappelutavasta on luovuttu»; — vanhuksat alkavat pelätä nuoria, jotka ovat raittiimpia ja käytännöllisempiä. Kymmenkunnan vuoden kuluttua on kokouksissa ijäksi päiviä luovuttu vanhoista tavoista».

Maalaisväestö siis yleensä jo mielellään panee lapsensa kouluun ja tunnustaa luku- ja kirjoitustaidon merkityksen, vaikkakin antaen sille etupäässä ahdas-käytännöllisen luon-

teen; maalaisväestö esittää jo kouluun ja koulua käyviin nähden määrättyjä vaatimuksia, ovat innostuneet kouluasiasta, mutta siitä huolimatta 50 % kouluikäisistä lapsista eroavat koulusta päättämättä sen kurssia. Mitkä syyt estävät talonpoikaisia lapsia käymästä koulua? Tähän löydämme vastauksen seuraavasta taulusta. Näyttyyttäviä: Eivät käy koulua sen vuoksi että:

Vanhemmat ovat köyhät	320	lausuntoa
Koulu on etäällä	162	»
Vanhemmat eivät ymmärrä opin hyötyä ..	139	»
Koulurakennukset ovat altaat	116	»
Uskonnolliset syyt estävät (vanhaukskoiset)	79	»
Ollaan tyytymättömät opintojen harjoittamisen tapaan	45	»
Tarvitaan kotoisissa töissä	44	»

Pääsyyinä koulun käymättömyyteen on siis köyhyys. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että köyhä »kansankerros» maaseudulla ei pyrkisi antamaan lapsilleen kasvatusta: päinvastoin puhuvat monet lausunnot, »että köyhyys vähemmän ilmenee esteenä lapsien panemiselle kouluun kuin tietämättömyys, opin hyödyn ymmärtämättömyys»; — »varakkaat eivät niinkään halukkaasti pane lapsiaan kouluun kuin keskivaraiset ja köyhät». Siinä syy, minkätähden semstvtot antavat (valitettavasti kyllä pieniä) summia informaation perustamiseksi koulujen yhteyteen, ruuan, vaatteiden ja kenkien hankintaan niissä köyhille lapsille. Olisi tietysti asian eduksi saada tähän osaa ottamaan muutkin paikalliset voimat ja käyttövarat.

Pääasiassa voi kaikista edellä esitetystä lausunnoista tehdä seuraavat johtopäätökset: maaseudun väestöä ei tyydytä nykyään toimiva kansakoulu; se vaatii tämän koulun kurssin laajentamista, sentähden että koulu antaa vain riittämättömiä tiedon murusia ja kurssin päättäneet, jos he heti tämän jälkeen katkaisevat yhdyssiteet kirjan kanssa, ovat vain hiukkasen paremmat heidän luku- ja kirjoitustaidottomia muita kyläläisiään. Kansa arvelee, että kansakoulujen kolmivuotinen oppiaika, joka vain vähän ehtii antamaan lapsille oppia, ei kelpaa, ja että siis oppiajan määrä on pidennettävä 4—5 ja 6-vuotiseksi. Toisin sanoen, maaseutu pyrkii *kohottamaan koulun tyyppiä*.

Tässä on kuitenkin huomautettava eräästä varsin asiallisesta seikasta. Permin ankeetin tiedonantojen nojalla, perustuen talonpoikain ennen v. 1905 antamiin lausuntoihin, sanottu talonpoikain harrastus ei vielä ole niin silmään pistävä, kuin käy esiin näitä seuraavista tutkimuksista; mutta, kuten sanottu, jo edelläkin mainittu ankeetti huomauttaa väestön harrastuksesta antaa opetusta kouluissa, jotka ohjelmaansa nähden seisosivat nykyään toimivia kansakouluja korkeammalla. Kuitenkin mainitsevat permiläiset kirjeenvaihtajat, että monen silmä on vielä kiinnitettyä nykyiseenkin kansakouluun; näiden mielestä on »korkein hyve», jos heidän lapsensa saavat »todistuksen» tästä koulusta; monet ovat vielä vakuutettuja, että »suuri tiede ei ole tarpeen talonpojille». Vuosi 1905 ja sitä seuraavat aikaansaivat perinpohjaisen murroksen talonpoikain arvostelussa heidän suhteestaan elämään. Tästä ovat todisteena väestön lausunnot, kootut Kurskin semstvtot tiedustelu-pedagogisen toimiston johdolla. Näistä puhuvat nimittäin 52,7 % siitä, että väestöä ei tyydytä nykyisen kansakoulun tyyppi ja että se haluaa saada korkeammantyyppisen koulun.

Paitsi näitä yleisiä toivomuksia kansakoulutyypin korrattamisesta on tavattavana enemmänkin määrättyjä viittauksia siitä, minkälaisen tämän uuden koulun pitäisi oleman. Suurimmaksi osaksi kannatetaan tässä suhteessa esimerkkinä 2-luokkaista ministerillistä koulua ja 4-luok-

kaista kaupunkikoulua, asetuksessa v:lta 1872 edellytettyä. Tämä on ymmärrettävissä siitä, että maalaisväestö ei muuta koulutyyppiä toistaiseksi tunne. Toisissa lausunnoissa taas ei määritellä koulun tyyppiä, vaan esitetään se tietolaadun ohjelma, joka väestön mielestä on välttämätön.

»Haluvat oppia historiaa, maantiedettä, venäjän kieltä ja laskentaa».

»Kansa haluaa tutustua paitsi yleisen valistuksen oppiaineisiin enemmän tai vähemmän perusteellisesti myöskin muutamainkin puhtaasti käytännöllisiin tiedonhaaroihin: esim. tutustuminen kyläkunnan hallintoa koskeviin kirjoihin on sen mielestä välttämätöntä».

»Huomattavana on harrastus saada käytännöllistä laatua olevia tietoja esim. oppia laatimaan anomuksia, kuitteja, kirjeitä; ymmärtää laskuja; erityistä harrastusta osoittaa talonpoika historiaan ja maantieteeseen».

»Kansalle on paitsi luku- ja kirjoitustaito tarpeen vielä erinäisten ammattien tuntemus ja etenkin tytöille — taloudenhoito».

»Kansan mielestä on toivottava että opitaan ammatteja: puusepän, sorvarin ja sepän mutta myöskin yleissivistäviä aineita».

»Väestö toivoo, että kouluissa opetettaisiin paitsi yleissivistäviä aineita myöskin maataloutta, puutarhailijalystä, mehiläishoitoa».

»Geometriasta — pintaalan määrääminen, fysikasta — sähköoppi ja sen sovitus nykyajan elämään; maantieteestä — kaikki maailman osat ja maatalous».

»Yleinen valistus, oman isänmaan lakien ja kansalaisoikeuksien tuntemus, kuin myöskin ammatit, puutarhanhoito y. m., mikä on tarpeen taloutta ja leipäkannikan hankintaa varten, talonpoikainen maa-ala kun on vähäinen ja siitä on vaikea saada elatuksensa».

»Väestön enemmän kehittynyt osa haluaa sellaista korkeammantyyppistä koulua, joka tarjoaisi riittävää valmistelua pyrkijöille erinäisiin oppikouluihin kuten opettajaseminaariin, välskäriskouluun, kinnaasioon, realikouluun ja teknilliseen kouluun».

Kaikki ylempänä luetellut lausunnot viittaavat määrätysti talonpoikain pyrkimykseen laajentaa paraillaan toimivan kansakoulun kurssia, asettaa kansanvalistuksen asia uusille alotteille. Ja nämä »uudet tuulahdukset» eivät ole huomattavissa vain Permin, Kurskin, Novgorodin ja Nischni-Novgorodin kuvernementeissä vaan kaikkialla koko laajassa Venäjässä; ne elähtävät etelää ja korkeaa pohjolaa, Europan Venäjää ja Siperiaa, tehdaskyliä ja hyvinvoivia kuvernementteja. Podolskin kuvernementit kieltäytyvät kannattamasta aineellisesti kirkko-seurakuntain kouluja: »liian vähän nämä antavat tietoja!» Taurian kuvernementissa on sarja kyläkuntia anonut saada avata keskioppikouluja; Irkutskin kuvernementissa kyläkokous päätti perustaa 2-luokkaisen koulun yksiluokkaisen kirkkokoulun asemesta; Arkangelin kuvernementit valittaa, että se on erityisesti »loukkaantunut» kouluista sen vuoksi, että kaikkein »luku- ja kirjoitustaitoisimmassa kihlakunnassa» (Schenkurskin) 52 % kouluikäisistä lapsista ovat luku- ja kirjoitustaidottomia. Itsetunto maaseudulla on nousemassa; yhä useammin on havaittavana piirteitä erinäisten vakavain kysymysten pohdinnasta, koskeva maatalouden, siveellisuuden ja tietoisuuden tasapinnan kohottamista maaseudulle; yhä useammin ja itsepintaisemmin tuottaa maaseudulle rauhottomuutta mielleet sellaisesta koulusta, joka antaisi tietoa kotoisen kolkan hyödyksi, joka tekisi koulunkäynejä »hyödyllisiä työntekijöitä kyläkunnan itsehallinnossa, pienessä semstvtossa ja ylimalkaan kaikkialla siellä, missä vaaditaan elävää sanaa ja tekoa».

H. J. Heikel.

Rosenborgin puiston kautta

Herman Bang

Suomennos

Kohtasin keväällä joka aamu työhön kulkiessani nuoren miehen ja nuoren naisen. Joka aamu kävelivät he kuninkaallisen puiston nuorten puitten alitse.

He tulivat joka päivä samaan aikaan vastaani ja minä tarkastelin heitä aina. Sillä näytti siltä kuin olisivat he tulollaan saaneet aamuisen valon kirkastumaan.

Jo heidän päänsä asennosta, mies oli taivuttanut päänsä naisen puoleen, saattoi huomata, että he rakastivat toisiaan. Mutta soittoilavan eteen pysähtyivät he aina hetkeksi ja hymyillen katsellen toisiinsa kuuntelivat he sävelten leikkiä ilmassa.

Tämä tapahtui silloin kun syreenit olivat täydessä kukkassaan ja ruusupensaat tuoksuivat.

Sitten matkustin minä pois enkä kulkenut enää puiston kautta.

Mutta tänä aamuna kun taas kävelin entistä tietä entiseen toimeeni, näin äkkiä saman naisen kulkevan edelläni — yksinään. Kiiruhdin askeleitani, sillä tahdoin päästä varmuuteen.

Niin, hän se oli.

Mutta paljon hitaammin kulki hän nyt ja silmissään oli ihmettelevää surua kuvastava ilme.

Soittoilavan luo pysähtyi hän kuten ennenkin, vaikkakaan siellä ei enää soitettu — minä nimittäin seurasin häntä sinne. Ja hänen kasvoilleen näin minä äkkiä nousevan hymyn, joka oli tuskallisempi kuin kaikki kyynieleet.

Sitten poistui hän.

Mutta ehdottomasti kysyin minä itseltäni:

»Mitähän tietä mies nyt mahtanee mennä päivätyöhönsä.»

Halley'n pyrstötähti

Päivä päivältä lähestyy Halley'n pyrstötähti maapalloamme. Kulkien 170,000 kilometriä tunnissa kiertää se pitkää rataansa ja tulee aina 75 vuoden kuluttua aurinkokuntaamme, jolloin se määrättyinä aikana voidaan nähdä maapalloltamme paljain silminkin. Ensimmäisenä päivänä toukokuuta kulkee maa tällä kertaa sen radan poikki ja 18 p. toukokuuta on sen etäisyys maasta pienin, joten kuka tahansa voi silloin sen omin silmin nähdä.

Entiseen aikaan, jolloin ei vielä tiedetty juuri mitään pyrstötähdistä eikä niitten radoista ja kiertoajoista, herätti sellaisen ilmestyminen taivaalle suurta levottomuutta ja kauhua.

Kerran oli muuan talonpoika lähtenyt yöllä ulos mökistä ja huomannut silloin taivaalla »tulisen luudan». Hänen päähänsä juolahti tällöin: antikristus tulee. Talonpoika kulkee mökiltä mökille herätellen väkeä katsomaan antikristuksen tuloa. Koko kylä oli jalkeilla. Alettiin siinä sitten tuumiskella, minkähän nuotoisena antikristus mahtaa tulla. Muuan eukko tiesi kertoa, että se voi tulla kenen muodossa tahansa. — Se voi tulla sinunkin muodossa, — sanoi hän miehelle, joka ensimmäisenä oli huomannut pyrstötähtien. Väkijoukon silmät avautuivat. Hänhän se oli ensimmäisenä kertonut kaikille pyrstötähtien ilmestymisestä ja antikristuksesta. Ukkoparka vietiin saunaan. Miesvoimalla peitettiin häntä kuumassa löylyssä ja hierottiin taikayrteillä, jotta antikristus olisi hänestä lähtenyt.

Vanhoilta ajoilta säilyneistä kuvapiirroksista näemme, että pyrstötähdet näyttivät taikauskoisten silmissä miekoilta, jotka oli lähetetty maan asujamille pelotukseksi ja uhkaukseksi heidän syntiensä tähden. Paljon ovat saaneet tieteen työntekijät kärsiä aika-laistensa tietämättömyyden ja taikauskoisuuden kautta. Heitä on pidetty jumalanpilkkajina ja kerettiläisinä, kum ovat uskaltaneet astua edelle aikalaisistansa, etenkin silloin kun ovat käyneet selvittämään taivaan ilmiöitä. Niinpä englantilainen tähtien tutkija, Halley (1656—1742), joka ilmaisi yhtyvänsä siihen Kopernikuksen väitteeseen, että maa kiertää auringon ympäri, joutui tästä vankityrmään, missä menetti näkönsä.

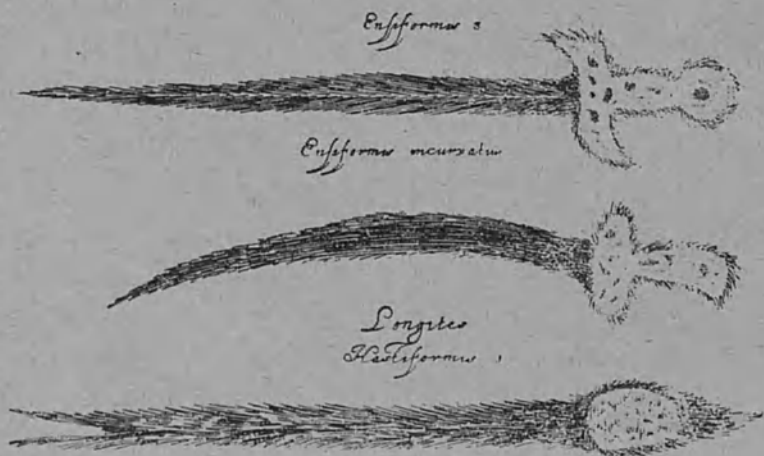
Halleysta on nimensä saanut se pyrstötähti, joka nykyisin maatumme lähestyy. Hän nimittäin tuli ajatelleeksi että vuosina 1531, 1607 ja 1682 huomattut pyrstö-

tähdet saattoivatkin olla saman tähden käyntejä maapallomme lähettyvillä. Sen nojalla, että näitten käyntien väliaika oli 75 vuotta, osoitti hän että oli kysymyksessä yksi ainoa pyrstötähti, joka säännöllisesti palaa näkyviimme aina 75 vuoden kuluttua. Hän laski että sen pitäisi palata taas v. 1759. Itse hän kuoli ennen sitä vuotta saamatta nähdä, pitivätkö ne laskelmat paikkansa, mutta toiset oppineet täydensivät niitä määräten, että sanottu pyrstötähti tulee periheliumiinsa — siihen radan kohtaan, joka on lähinnä aurinkoa — 13 p. huhtikuuta v. 1759. Pyrstötähti tuli 30 päivää aikaisemmin, mikä ei ole niinkään ihmeellistä kun ottaa huomioon sen, etteivät tähtitieteilijät silloin vielä tarkalleen tunteneet taivaankappalten liikuntoja eivätkä niiden kesken vallitsevia lakeja.

Viimeksi oli Halley'n pyrstötähti aurinkokunnassamme vierailulla v. 1835. Silloin ei sen ilmestyminen ollut niinkään merkittävä, kuin mitä oltiin vanhojen kertomusten perusteella odotettu.

Historiallisia lähdekirjoituksia tarkastellessamme voimme aikojen kuluessa huomatuista pyrstötähdistä nyt löytää Halley'n keksimän säännön mukaan sen tähden, jota me hänen mukaan nimitämme Halley'n pyrstötähdeksi. Merkittävää on havaita, että sen ilmestyminen on usein sattunut yhteen suurten historiallisten tapausten kanssa.

Ensi kerran voimme osottaa sen näkyneen maapallom-

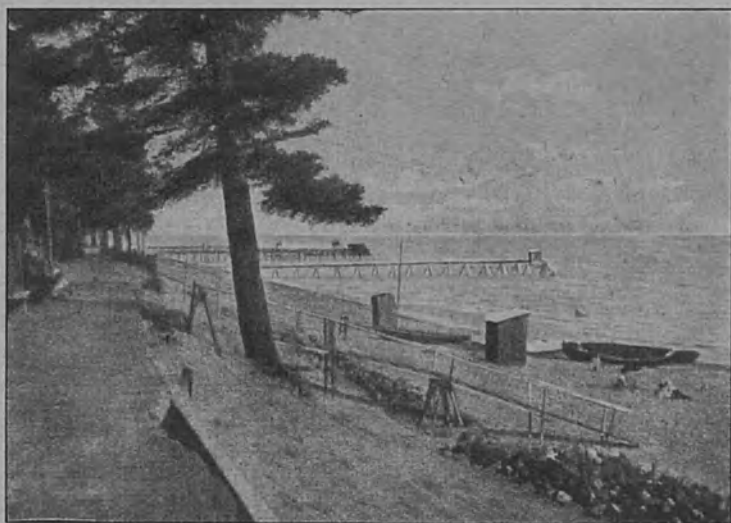
Vanhoja kuvia pyrstötähdistä.

Palokunnan puisto (Juhlapaikka) Terijoella.

Maisema Haukijärveltä.

Rantakuva Terijoella.

me asukkaille v. 11 ennen Kristuksen syntymää. Roomasta käsin huomattiin se hiukan ennen Agripan kuolemaa. Samaan aikaan huomattiin se Kiinassakin. Onpa tutkijoita, jotka uskaltavat väittää että se ja Betlehemin tähti ovat sama taivaan kappale. V. 66 j. Kr. näyttäytyi se taas. Se luettiin niiksi ennemerkeiksi, jotka ennustivat Jerusalemin hävitystä. Tuota hävitystä kuvaavissa vanhoissa kertomuksissa mainitaan siitä seuraavin sanoin: »Taivaalla näkyi miekan kaltainen pyrstötähti, jonka jokainen näki juuri Jerusalemin päällä koko ajastajan olevan.»

Vuonna 451 ilmestyi Euroopan taivaalle »pyrstöllä varustettu» elikkä »pitkähapsinen, hirveännäköinen» tähti samaan aikaan, jolloin hurjat mongoolilaumat Attilan johdolla syöksivät hävittäen Eurooppaan. Tullessaan taas v. 1066 näkyviin herätti se aikalaisissaan suurta kauhua, mutta Vilhelm Valloittaja, joka kävi sotaa englantilaisia vastaan heidän omassa maassaan, piti sitä suotuisana merkinä ja aloitti rohkein mielin Hastingsin taistelun, joka päättyikin sitten hänen voittoonsa.

Huomattavan suurena ja pitkäpyrstöisenä esiintyi Halley'n pyrstötähti jälleen v. 1456 loistaen aamu- ja iltataivaalla kokonaisen kuukauden ajan. Samoihin aikoihin oli turkkilaisten sulttaani Mahomed II valloittanut Konstantinopelin ja uhkasi hyökätä Wienin ja Rooman kimppeun. Tähdän ilmestymisen juuri tähän aikaan luultiin tietävän koko kristikunnan perikatoa. Silloinen paavi Kalixtus III oli niin pelästynyt, että käski Euroopan kaikissa valtioissa puolenpäivän aikaan soittaa kirkonkelloja, jotta kukin kohdastaan muistasi rukoilla pelastusta turkkilaisten ja pyrstötähden uhkaamista vaaroista.

Meidän aikoinamme ei pyrstötähden ilmestyminen näköpiirimme voi enää niin suurta levottomuutta eikä pelkoa herättää. Halley'n pyrstötähden rata on tähtientutkijain kesken jotensakin tarkkaan määrätty ja on laskettu, ettei meidän tarvitse pelätä yhteentörmäystä itse tähden kanssa. Sitävastoin voi maa kulkea tähden pyrstön läpi. On koitettu tutkia, onko tähden pyrstössä samaa voimakasta myrkyä kuin itse tähdessäkin, nimittäin cyaani-kaasua, mutta se ei liene todennäköistä kun kerran maa on ennenkin, esim. v. 1861 vaaratta kulkenut erään kiertotähden pyrstön läpi.

Halley'n pyrstötähden kiertorata on niin suuri, että ainoastaan pieni osa siitä mahtuu aurinkokuntamme piiriin. Sen täytyy siis matkallaan kulkea kautta suuren osan ääretöntä avaruutta, ehkäpä kautta lukuisten muitten mailmojen, joitten olemassaolosta meillä ei ole minkäänlaisia tietoja. Tällaisena herättää se meissä mielenkiintoa, tällaisena sanantuojana ihmiselle salassa pysyneiltä tienoilta odottelemme sitä tulevaisuuden silmiemme kantamiin.

Terijoen Laulujuhla 1910

»Lyökäämme kädet käsihin
sornet sormien lomihin,
lauloaksemme hyviä
parahia pannaksemme.»

Karjala on laulujemme pyhälehto. Siellä on kautta aikojen palaneet laulun pyhättulet. Polvi polvelta ne ovat siirtyneet sydämeistä sydämeen. Se on ollut vaipuvan vanhuksen kallein perintö nousevalle nuorelle. Karjala on soittojemme sykkäilevä sydän. Väinön kannel ei ole vielä laannut kaikumasta Karjalan mailla. Kajahtaa, sointuu vielä tänäkin päivänä Karjalan korvessa Väinön virsi, Väinön soitto. Kumpuaa yöstä muiston kultaisena kukkasena muinaisvirsi, sen surut syvinä, sen

ilot iltatähtinä sydämmeemme syttyvät. Vierivän virran, laulavan laineen tavalla polvi polvesta polvi polveen elää laulun henki, elää laulun rakkaus Karjalan kankahilla.

— — Viime hetket ovat aatoksia autioittaneet, toivoja tummentaneet. Pimeät pilvet, sortavat sumut lepäävät Karjalan taivaalla, painautuvat karjalaisen pirtin peräpenkille, karjalaisen sydämmeen pyrkivät. Suomiäidin povelta on uhattu riistää Karjala kuin hento vesa kotipellon pientarelta. Vieras käsi on uhannut taittaa Suomituomen valkehimman tertun. — Värähti Karjalan sydän, aukenivat rinnan entisaikain kärsimysten luomat verihaavat. — Huolen kivimäkehenkö painuisi Karjalan nouseva päivä, sen aamua unelmoiva aurinko? Vaivan varjotko estäisivät Karjalan kulkua kohti hengen kevättä —?

— Eivät estä. Ei ole mieli mustaksi murtunut, ei toivo kuollut, ei hukkunut usko hyvän huomenista.

»Se orjana ollut on ounaan herran
se vaivaa nähnyt on toisen verran
kuin Suomi muu, mutt' murtumaton
ja hilpeä vielä se on —.

Se soittaa vieläkin kanneltaan
sit' usein lasna mä kuulin
ja vanhoja Väinön laulujaan
se laulavi partahuulin.
Ja uroot astuvat kumpuin yöstä
ja kertovat muinaiskansan työstä
ja neuvovat polvea nousevaa
oi Karjala, muistojen maa!»

— Soitto on aina ollut Karjalan tuki, laulu sen turva. Niillä se on aina sydämensä sykinnän ilmituonut, niissä se elää, niissä sen kallein kajastaa. Niiden avulla elämäntulet sen sielussa syttyy.

Niin on ollut ennen, niin on myöskin näinä aikoina ankarina.

— Näin uskoen, tämän sydämissään tuntien ovat rajaseudun asukkaat päättäneet ensi kesänä viettää voimakkaan Suomenhengen herätyksen ja karjalaisen heimotunteen elvysjuhlan Terijoella. Juhla alkaa Juhannusaattona k:lo 8 j. p. Palokunnan puistossa, joka tulee olemaan juhlapaikkana. Tämä on aattojuhla kokkoineen, kalevalaisine kisoineen ja kulkueineen. Karjalaisia runon ja itkuvirsien laulajia, kanteleen soittajia, loitsujen lukijoita saapuu Pohjois-Karjalasta y. m. Seuraavana päivänä k:lo 11 aamulla alkaa varsinainen laulu-, soitto- ja urheilujuhla. Kokoonnutaan Yhteiskoulun vanhalle talolle, josta juhla kulkueessa mennään juhlapaikalle. Juhla kestää Juhannuspäivän, sitä seuraavan lauantain ja sunnuntain. Juhlan yhteyteen järjestetään useampia konsertteja, mainittakoon taiteilija Oskari Merikannon kirkkokonsertti, eri taiteilijain järjestämä Suomalaisten kansanlaulujen ilta, Pasi Jääskeläinen antaa kansanlaulukonsertin y. m. Heimosiskojamme ja -veljiämme unkarilaisia on pyydetty juhliin ja on hyviä toiveita heidän saapumisestaan ja antanevat he konsertin juhlassa. Samoin on virolaisia pyydetty ja inkeriläiset saapuvat runsain joukoin. Myöskin Viipurilaista ja Karjalaista ylioppilasosakuntaa on pyydetty kesäjuhlaansa juhlamme yhteyteen järjestämään. Kansallisteatterilaisista ovat monet lupautuneet juhlan avustajiksi j. n. e. Näistä kaikista lähemmin ojelmissa. Juhlassa on päätetty esiintyä mahdollisimman paljon suomalaisissa kansallispuvuissa, jotta kotoinen tunne juhlissa olisi ja lausutaan toivomus kaikille juhlaan tuleville, että koettaisivat kansallispuvuissa saapua.

Palokunnan puisto.

Rantatie Suomenlahden rannalta.

Rantakuva Suomenlahdelta.

Kaksi tehtävää on juhlalle ajateltu: *Herättää ja yhdistää*. *Herättää* rajaseudun asukkaat. Antaa heille elämänuskallista toimiessaan kansallisuutemme rajavartioina. Muun Suomen pyhä velvollisuus on saapua runsain joukoin tätä innohnuotiota sytyttämään. Juhlalle on myöskin ajateltu *yhdistävä* merkitys. On kutsuttu heimosiskoja ja -veljiä, jotta heimovalkeat rinnossamme syttyisivät ja veljestunne voimakkaana antaisi meille keväistä intoa Suomenniemen hengensoittoa viljelykselle raivatessamme, ja antaisi uskoa ja voimaa elämän vastuksia voittamaan.

Juhlasta koituvat tulot on ajottu Terijojeen Yhteiskoulun hyväksi. Sen uusi talo joutunee juhlan yhteydessä tarkoitukseensa vihittäväksi ja on juhlan yhteydessä koulun hyväksi arpajaiset. Eiköhän jokainen tahtone uhrata sen talon hyväksi, joka valistuksen valkeaa viljaa rajalla kylvää, joka sen nousevan nuorison sydämeen sytyttää niitä päivän paloja, jotka Suomen hengenkevättä jouduttavat.

Suomenniemen asukkaille, heimosiskoille ja -vel-

jille, lähellä ja kaukaa lähettää Karjalan kannaksen kansa veljellisen kutsun, jolla se pyytää jokaista kannaksen ystävää rajalle rientämään, Juhannusjuhlille jouduttamaan. Tulkaa lämpymin mielin, tulkaa avoimin sydämin rajakisoihin. Uhkaavien pilvien alla sytyttäkäämme toivon tulet, kajuttakaamme Suomenheimon sydänvirret. Ilmiluokaamme sävelin usko vakaa uusista päivistä, Suomen kevään koittamisesta. Laajentakaamme lauluin, suurentakaamme soitoin ihmissydäntä, ihmismieltä juhlatuntein jalostakaamme.

Terve tuloa! Tuhannesti tervetuloa rajaseudun laulu-, soitto- ja urheilujuhlille ensi Juhannuksena.

Herätköön juhliassa Suomenhenki rajamailla, kirkastukoon huomotoivo ja veljesvirsi pyhin sävelin korkeuteen kohotkoon, vakuuttaen:

»Tää kansa, joka sielustansa
jo muinoin suuret laulut loi,
ei sorru miehuusvuosinansa
kun lasnakin se kestää voi!»

Kotihaltija

Sigurd. Suomennos.

Vanha Kuusikkolan kartano oli vielä hyvässä kunnossa, metsistä oli pidetty tarkkaa huolta ja pellot oli taidolla kynnetyt. Ne antoivat hyvän sadon silloinkin kun vuodentulotoiveet näyttivät epävarmoilta ja kartanon karja oli kiiltävän kaunista sellaisinakin vuosina, jolloin rehunsaanti oli niillä seuduin niukkaa.

Siellä Kuusikkolan kartanossa asuva herrasväki oli kyläläisten mielestä tavallista ystävällisempää ja erikoisempaa, sillä se jäi maalle asumaan silloin kun paikkakunnan muut herrasperheet muuttivat kaupunkiin ja paikkakunnan virkailijat hakivat lääninhallitukselta apurahaa päästäkseen kaupunkiin. Ja kun eivät vanhan patruunan pojat voineet suorittaa minkäänlaisia tutkintoja, rupesivat he jos jonkinlaisten tuotteiden asiamiehiksi, viineistä lähtien, joitten kalleimmat lajit olivat jokseenkin lähellä oikeita viinejä, aina apulannoitusaineisiin asti, jotka ainakin olivat väärennettyjä.

Mutta kun Kuusikkolan kartano oli kolmen miespolven ajan ollut tämän saman perheen hallussa, tuntui heistä muuttaminen kototilaltaan niinkauan kun vielä oli hiukankin mahdollisuutta tulla siellä toimeen, samalta kuin olisi antautunut taistelutta. Siellä Kuusikkolassa vasta hyvää herrasväkeä asui.

Hauska oli rovestinkin pistäytyä siellä kun päivät alkoivat tuntua hänestä pitkiltä ja yksitoikkoisilta. Ja ehkäpä oli onneksi vanhalle Kuusikkolan kartanolle että tämän herrasväki siinä uskollisesti asui.

Parhaiten selvisi herrasväen hyvyys ja jalomielisyys siitä tavasta, millä he olivat kohdelleet »vanhaa Juhoa». Juho-ukko oli koko ikänsä ollut vaan tavallinen renki; ensin oli hän palvellut kartanossa »kesärenkinä», sitten tallirenkinä, senjälkeen isäntärenkinä ja kun voimansa alkoivat loppua, karjanruokkijana eli suoraan sanoen mieskarjakkona.

Mutta sitten loppuivatkin hänen voimansa tyyten, kartanoon otettiin uusi karjako ja Juho eli nyt suorastaan herrasväen armoilla.

Kun olemme sairaita, luemme raamattua tai kun suru saa vallan sydämissämme, niin koetamme tavallisesti silloin ilahuttaa Herraamme nimittämällä kaikessa hiljaisuudessa itseämme hänen armoillaan-eläjäksi. Mutta Juho

oli kaksinkertainen armoilla-eläjä ja sai maallisenkin ruokansa suorastaan ilmaiseksi.

Ennen oli hän aina ansainnut työllään määrätyn palkan ja ruoan, mutta nyt ei hän voinut mitään vaatia ja olisi niinmuodoin elämän tavallisen kulun mukaan oikeastaan joutunut köyhäinhuoneeseen.

Mutta kuten sanottu, asui Kuusikkolassa harvinaisen hyvää herrasväkeä, joka ei sitä tahtonut. Niin, he antoivat Juholle enemmänkin kuin ruoan, asunnon ja vanhoja vaatteita, he lahjoittivat hänelle hyppysellisen siveellistä armeliaisuutta. Patruuna nimittäin kuiskasi uudelle karjalle näin:

— Tiedänhän sen kyllä, että ukko on meillä vaan vastuksena; mutta askarrelkoon hän nyt muka kuitenkin mitä haluaa, äläkä sinäkään viitsi moittia häntä. Tuo ukko-hupakko on kovin mielissään kuvitellessaan olevansa talolle suureksi hyödyksi.

Ja niin kulkea tassutteli ukko navetassa, hakata rapsutteli kuusenhayuja tai istui punoen karjakopsia ja teki huomautuksia ilmasta, kylvöajasta ja vasikoista ikäänkuin olisi vielä jotakin ymmärtänyt.

Mutta aikaisin eräänä kevännä kun Juhon piti tiivistää, tervata ja paikkailla järven rannalla kumolla olevaa ruuhua, vilustui hän ja kuoli. Hänet haudattiin asemaansa katsoen sangen juhlallisesti, jolloin kunnan herrasväki puhui kauniisti ja ystävällisesti »siitä ajasta, jolloin hän kelpasi johonkin». Ja hautajaissunnuntaina piti rovasti kirkossa hänelle muistopuheen, jonka loppupuolella hän kääntyi Kuusikkolan herrasväen penkkiin päin puhuen valituin sanoin lämpimästi keitosta, jota rouva omakätisesti oli Juholle hänen sairautensa aikana tarinnut sekä siitä, että armeliaisuus, joka vanhan Juho-raukan osaksi oli tullut, on varmaan kerran huojentava patruunan omaa matkaa valoisaa päämäärää kohti sitä pimeätä polkua pitkin, jolta ei kukaan takaisin palaja.

Sillä niin oli tapana vielä siihen aikaan maaseudulla. Se olikin kaunis tapa, joka kehoitti ihmisiä hyvyyteen ja rakkauteen lähimmäistään kohtaan.

Patruuna ei ollut koskaan kieltänyt Juholta leipäpalaa, mutta Juhon kuoltua lupasi hän poikansa pitää kahla ajo-

koiraa, jota hän ei ollut ennen sallinut. »Ne eivät syöne enempää kuin Juhokaan, josta nyt olemme päässeet eroon», sanoi hän.

Nyt voitiin sijoittaa kangaspuut siihen kamariin, jossa Juhon sänky oli ollut ja karjakko oli hyvillään kun ei Juho enää ollut hänen tiellään navetassa, niin ettei kartanossa juuri kukaan surrut eikä kukaan kai enää ajatellutkaan vanhaa Juhoa. Huhtikuussa matkusti herrasväki kerran pariaksi päiväksi pois kotoaan ja kun he sitten palasivat, tapasivat he palvelijat hämillään kuin kiinnisaadut varkaat. Nämä puhuivat nöyrällä äänellä ja katsoivat maahan kun isäntäväki heiltä kysyi jotakin; sillä tavalla käyttäytyivät palvelijat tehtyään jotakin luvaton ta siihen vanhaan hyvään aikaan, jolloin »luokkatietoisuus» ei heissä ollut vielä herännyt eikä sana »lakko» vielä ollut tullut yleisesti tunnetuksi.

He olivat pitäneet kemuja piharakennuksen puolella, olivat hankkineet väkeviä, joita sitten olivat ahkerasti maistelleet, olivat kahakoineet kylän poikien kanssa ja pudottaneet kahvia keittäessään kekäleitä lattialle, jolloin koko renkitupa oli ollut vähällä hulmahtaa ilmieleikkiin, mikä sai aikaan sen, ettei asiata voitu salata.

Patruuna antoi siitä ankarat nuhteet palvelusväelle ja rouva virkkoi torpparin-Leenalle:

— Kylläpä se oli surullista. Tuolla tavalla eivät ne ole koskaan ennen käyttäytyneet, vaikka olemmekin olleet poissa kotoa.

— Mutta, rouvakulta, eivätähän ne olisi vanhan Juhon aikana uskaltaneetkaan tuommoista! — huomautti Leena.

Seuraava kesä oli helteinen ja kuivatti maan niin ettei kasvullisuus tahtonut menestyä. Muutamana päivänä löydettiin suurin vetohärkä kuolleen Kuusikkolan haasta ja nekin härjät, jotka vielä olivat elossa, olivat laihoja ja surkeannäköisiä.

Vähänkään ymmärtäväinen ja ajatteleva ihminen olisi voinut huomata, että eläimet olivat kuolla janoon ja että yhdelle oli jo niin hullusti käynyt. Mutta isäntärenki kynsi korvallistaan virkatien:

— Siihen on karjakko syypää.

Ja karjakko vastasi tähän sadatellen.

— Minulla on lehmät, pienet kotieläimet ja hevosten liekaanasettaminen huolenani enkä jouda juoksemaan ympäri hakaa lähteitä puhdistelemassa. Siitä piti Juho-vainaja aina huolta.

No, sitten saatiin vettä härjille ja kun ne olivat siitä virkistyneet, tunkeutuivat ne naapurin kaurapeltoon ja puskiivat kuoliaaksi yhden hänen vasikoistaan. Kaikkiaan nousi vahingonkorvaus kahteensataan markkaan, sillä rajaita oli Kuusikkolan.

— Se on tuulen syy, — puolustautui isäntärenki. — Kun ukkohupakko vielä eli, kävi hän aina myrskyn jälkeen tarkastamassa raja-aitaa ja korjaili sitä, jos tarvittiin. Välistä oli hänestä hyötyäkin, sillä eivätähän kaikki jouda pitämään huolta tuollaisista pikkuaasioista.

Kun kylän seppä tuli seuraavana kevänä korjaamaan kartanon työkärryjä, ei löytynyt mistään kuivaa puuta, josta olisi saatu puolat kärrynpyöriin. Tästä seppä närkästyti ja virkkoi patruunalle:

— No kylläpä sattui onnettomasti, että ukkorahjuksen piti kuoleman juuri silloin kun olisi pitänyt hakata metsästä puuta kuivamaan. Siitä piti hän aina tarkkaa huolta, että kuivaa puuta oli talon tarpeiksi riittävästi.

Karja ei tuottanut enää yhtä paljon kuin ennen, eikä kalaakaan saatu juuri ollenkaan. Rengit eivät tietäneet, missä kalat kulloinkin liikkuvat ja torppari-Antti, joka vakuutti sen tietävänsä ja hoitavansa verkot ja merrat kuin leikkiä lyöden, näyttäytyi vallan kykenemättömäksi selaisiin askareisiin. Patruunan poika, joka nyt oli maisteri, kuunteli mieltäväisenä äitinsä valituksia siitä, ettei enää saatu hankkia eikä ahveniakaan, ja sanoi sitten:

— Muutamat koulua käymättömät ukot, kuten meidän vanha Juhomme, osaavat vaistonsa opastamina ottaa selvän eläinmailman salaisuuksista.

— Aivan niin, olet oikeassa, — sanoi patruuna. — Vanha Juho ei tosin viime vuosinaan kelvannut juuri mihinkään, mutta sittenkin oli hän luotettava kotihaltija enkä luulisi voivani koskaan katua hyvyttäni häntä kohtaan.

Eläinnäytelmä „Chantecler“.

Pariisissa on tämän vuoden alussa esitetty omituinen näytelmä, josta jo kauan aikaa edeltäpäin oli ihastuksella puhuttu. Näytelmän sisällystä ja kokoonpanoa pidettiin sen esittämiseen asti huolellisesti salassa, ainoastaan jokunen lehti oli ties minkälaisin keinoin saanut vihiä jostakin näytelmän kohdasta ja julaissut sen riemuiten palstoillaan. Eipä siis kummakaan jos jännityksellä odotettiin jotakin suurta olevan tulossa. Niin paljon ainakin tiedettiin, että näytelmässä esiintyvät keskustelevat ja toimivat henkilöinä eläimet ja että näytelmän oli kirjoittanut Edmond Rostand.

Teatterin edustalla, missä tuo näytelmä piti esitettävän, keskeytyi katuliikenne jo tuntia ennen näytännön alkua. Suunnan ihmisjoukko oli kerääntynyt katsomaan automobilleilla

»Chantecler»-näytelmää esitetään teatterissa.

Kukko Chantecler.

teatteriin ajavaa juhlayleisöä, Pariisin hienostoa. Sisällä teatterissa oli jännitys korkeimmillaan silloin kun esi-rippu nousi eläinmailman mitä erilaisimmilla äännähdyksillä ennustaessa aamun sarastusta. Katsojien silmien eteen avautui talonpoikaistalon takapiha jättiläsmäisine maanviljelyskoneineen, talonkorkuisine koirankoppineen, lintuhäkkeineen ja kanatarhoineen. Eläinten, kanojen, kukkojen, rastaitten, hanhien, joutsenten, pöllöjen, koirien, sammakoiden, jäniksien y. m. suuren koon takia — niitä kun esitivät eläimiksi puetut ihmiset — oli nimittäin täytynyt eläinten ympäristökin valmistella samassa suhteessa taval-

Fasaanikana rouva Simonnen esittämänä.

lista suurikokoisemmaksi. On helppo arvata, miten paljon vaivaa oli nähty, jotta olisi saatu eläimet luonnollisen näköisiksi ja luonnollisesti liikkumaan. Etenkin koiran näyttämöllepano on vaatinut suurta kekseliäisyyttä.

Näytelmän juoni on jokseenkin yksinkertainen ja lyhyt. Kanatarhan ylvas kuningas, kukko »Chantecler» nauttii alamaistensa ja muittenkin ympäristöllä elävien arvonta. Mutta suuruuksilla on aina kadehtijansa. Pimeään siivekkäät suosikit, huuhkajat, tarhapöllöt, rastaat y. m. solmivat häntä vastaan salaliiton tuhotakseen hänet.

Sillävälän on kanatarhaan osunut outo vieras. Metsästäjän takaa-ajamana lentää pyrähtää takapihalle fasaanikana, jota Chantecler kohta rupeaa parhaansa mukaan mielisteleään. Hän ilmaisee fasaanikanalle salaisuuden, johon perustuu hänen voimansa ja valtansa. Joka aamu saa hän auringon nousemaan laulullansa ollen siten koko maailman hyväntekijä.

Salaliitto »Chanteclerin» henkeä vastaan ei kuitenkaan onnistunut ja kukko lähtee fasaanikanan kanssa, jota hän nyt palavasti rakastaa, metsään, vapaaseen luontoon jättäen »kavalan maailman» taakseen. Täällä metsässä on hänellä niin paljon näkemistä ja kuulemista, ettei muistakaan tupsua mukaan kutsua aurinkoa suloiseen tehtävänsä, tuomaan valoa ja lämpöä maapallon asujamille. Mutta siitä huolimatta nouseekin aurinko taivaanrannalta. Chantecler joutuu epätoivon valtaan huomattessaan luulleensa liian suurta itsestään. Kumminkin tervehtii hän laulullansa nousevaa päivää alistuen nöyrästi kohtaloonsa sitä suuremmalla syyllä kun oli saanut fasaanikanasta elämänsä sulostuttajan.

Tähän näköjään jotensakin tavalliseen juoneen ei näytelmän varsinainen merkitys perustu. Vaikka siinä jo sellaisenaankin on useita kauniita kohtia, on näytelmän tarkoituksena symbolistisena kappaleena vitsoa ajan yhteiskunnallisia, kirjallisia ja poliittisia tapoja. Muutaman saksalaisen lehden arvostelija lausuu tästä näytelmästä seuraavasti:

»Jos vapautamme näytelmän ytimen kaikista niistä koristuksista, joilla reklaami jo vuosikausia edeltäpäin on sen ympäröinyt, jää jäljelle: Suoraluontoinen ja ylpeä kukko, joka näiden molempien ominaisuuksiensa takia samalla myöskin on gallialainen kukko, antaa naisen sulouden houkuttella itsensä järjestyneistä kotioloista vaaralliseen vapauteen. Joku toinen joutuisi tällöin perikatoon. Mutta hän voittaa pettymyksen, joka hänet valtaa, kun hän huomaa voivansa vähemmän kuin oli luullut, ja hän palaa takaisin vapaaehtoisesti jättämiinsä oloihin. Vaikkei hän voikaan kiekumisellaan ohjata luonnonvoimia, niin on hänen voimansa kuitenkin riittävä hallitsemaan hänen suojelukseensa uskottua kanatarhan väkeä. Hän huomaa, ettei hän ole se, joka pakkottaa auringon paistamaan, ja tämä tietoisuus tekee hänet suuremmaksi ja puhtaammaksi. Hän tyytyy tästälähiin elämään rauhassa kotiseudullaan ja iloitsemaan auringon valosta.»

Näytelmä on kylläkin omituinen, mutta julkisuuteen tuotuna ei se vastannut niitä suurenmoisia toiveita, joita siihen odotellessa oli kiinnitetty.

Valhetta vaan

Suomennos tanskankielestä

Ystävälläni, tunnetulla kirjailijalla Vilhelm Aasilla, joka edellisenä päivänä oli palannut kotiin kolme päivää kestäneeltä ulkomaamatkalta, oli ollut iltakutsut upeassa huoneustossaan; oli ollut hyvin vilkasta ja toisten vierasten lähdettyä oli hän nyt — ehkä samppanjan vaikutuksesta — saanut halun tuttavallisesti puhella kanssani, sillä hän ei tavallisesti jutellut omista asioistaan ja erityisesti oli hän vaiennut entisyyteen nähden.

Tuon tuostakin nukahti puhelu ja olin jo noussut lähtökseni — kello oli yli 12 — kun huomasin, ojentaussani kättä hyvästiksi, että hänen kasvonsa olivat erityisen kalpeat ja alakuloiset.

— Etkö ole terve, Vilhelm? kysyin. Jonkun ajan kuluu minua hän vastasi:

— Mikäpä minulla olisi — — — mutta — — — kuule, istuhan — tekee mieleni kertoa sinulle itsestäni —

Sitä en voinut vastustaa, tunsin itseni mielistellyksi ja istuuduin. — Hän alkoi:

— Tiedätkö — olen pohjaltaan kyllästynyt kaikkeen — elämä on tyhjää ja arkipäiväistä — mutta usein tulee uskotteleeksi itselleen, että se sisältää jotain arvokasta ja kaunista. Ibsen sanoo jossain, että todellisuudessa voi kaikkialla käyttää sanaa *valhe ihanteen* asemesta . . . ja olen taipuvainen uskomaan, että hän on tavallaan oikeassa, mutta sitä en ole uskonut vasta kuin pari päivää — silloin putosivat suomukset silmiltäni, ja näin kaiken — koko maailman — toisessa, todellisessa ja suuremmassa valossa, kuin tähän saakka.

Hän tuijotti eteensä kummallisimmin katsein; sitten hän jatkoi:

Sinä tiedät, että varhaisimmasta nuoruudestani minulla on ollut ihanteellinen mailmankatsomus — kirjani sitä parhaiten osoittavat. Aikaisemmin luin romanttillisen aikakauden kirjallisuutta, ja vaikkakin moni seikka ei minua miellyttänyt, oli siinä jotain, joka herätti minussa taiteellisen, melkein haaveellisen kaipuun korkeampaan elämänmuotoon kuin tähän jokapäiväiseen, ylimalkaiseen. — Runoilijatehtäväkseni tuli saada elämässä kokea tämä muoto, löytää sille ilmaisu; en tahtonut vasta-alkajana löytää sitä riutuvan ikävän kaihon-huumeisessa, tuoksun kyllästyttämässä sinikukassa — vaan sen tuli olla raikas ja elämänintoinen, kirkas ja puhdas, kuin malminhelinä jalo ja koroitettu, kuin jumaluuden olemus . . . ymmärrätkö mitä tarkoitan.

Kului vuosia ilman, että löysin etsimääni, mutta varma vakaumukseni päämaalim saavuttamisesta ei minua pettänyt — ja vihdoin — olin silloin 22 vuotias, siis 7 vuotta sitten — kohtasin sen naisen, josta oli tuleva elämäni sisältö sekä ihmisenä että kirjailijana.

»Hänellä oli Blidein mustat, loistavat silmät» voisin alkaa erään kirjailijan mukaan, jos tahtoisin kuvailla hänen ulkomuotoaan — mutta ei siitä ole hyötyä — et voi kuitenkaan nähdä häntä edessäsi sellaisena kuin hän oli — et voi nähdä hänen sielukasta katsettaan, hänen ihastuttavaa ulkomuotoaan — en tahallani sano kasvoja. Hän oli saksalainen syntyjään ja oli vastikään saanut kotiopettajattaren paikan eräässä perheessä samassa kylässä, jossa asuin. Hänen nimensä oli Aida. Tämä nainen tuli minun ruumiilistuneeksi ihanteekseni, hänestä tuli minulle runouden ja onnen mailma — ja hänelle ja hänestä kirjoitin runokokoelmani »Valo», joka hankki minulle, kuten tiedät, runoilijan nimen. — Minusta tuntui kuin olisi enkeli saattanut minun mielikuvituksen ihanaan valtakuntaan — Aladdinin luolaan, jossa lamppu ikuisesti palaa, ja koko minun olemukseni muuttui toiseksi.

Voitin hänen rakkautensa — oi — mahdotonta on minun kuvata, minkälaista ylikuonnollista iloa tunsin hänen läheisyydessään — hämärissä, kun istuimme yhdessä ja kaikki ympärillä hiljeli — silloin tuntui minusta kuin me kaksi olisimme liidelleet ajatuksen kristallikirkkaan eetterin lävitse kaiken liian yläpuolelle hiljaiseen ja juhlalliseen rauhaan.» —

Ystävänä istui syviin ajatuksiin vaipuneena; hän oli hyvin väsyneen näköinen — varmaan oli hän sairas — olihan hän koko illan ollut kiihoittunut, melkein pä kuumeisen rauhaton. Vihdoin jatkoi hän:

— Sitten sairastui hänen isänsä. Eräänä aamuna, kun tulin kotiin lyhyeltä matkalta oli kirje odottamassa häneltä, siinä hän ilmoitti rakastettavaan tapaansa, että hänen piti mennä vanhan isänsä luo Berliiniin, mutta toivoi pääsevänsä takaisin lyhyen ajan kuluttua — minun piti olla vaan herttaisen kärsivällinen odotuksessani. Jumalani! jospa olisin silloin arvannut asian oikean laidan. Odotin kauan, mutta kun olin kirjoittanut kaksi kirjettä saamatta vastausta, pelkäsin että joku onnettomuus oli hänelle tapahtunut ja matkustin — niin pian kuin pääsin — Saksan pääkaupunkiin.

Talossa, jonka hän oli ilmoittanut asunnokseen, otti minut vastaan vanhanpuoleinen herra, jolla oli surunauha hihassa; kun hän kuuli nimeni, puhkesi hän kyyneliin. Häneltä sain tämän kirjeen. —

Vilhelm otti kellastuneen paperin muistikirjastaan ja luki:

Rakastettuni Ville!

»Välttämättömyys eroitti meidät toisistamme. — Jospa saisin edes suudella sinua jäähyväisiksi — mutta parempi on meille molemmille, ettet näe minua tällaisena taudin ja kärsimysten tarvelemänä. Älä soimaa valhetiani, en uskonut, että tauti, josta kärsin olisi niin vaarallinen; tahdoin säästää sinua, rakkaani, siksi matkustin. — Kun luet tätä kirjettä, olen jo mustan, kylmän mullan peitossa — niin on tahtoni.

Elä itke minua, sillä en sinua koskaan jätä — hyvänä henkenä seuraan sinun tielläsi — ja hiljaisena yöhetkenä istuessasi huoneessasi olen luonasi. —

Aidasi.»

— Hänen hautansa näytettiin minulle — hautakumpu tuoreine kukkineen, mutta ilman nimikirjoitusta — panin siihen kiven, jossa oli hänen nimensä. — Hän oli kuollut äkilliseen keuhkotautiin.

Sitten olen elänyt hänen puhdas kuvansa sydämessäni, ja todellakin — olen tuntenut hänet näkymättömänä vierelläni. — Nyt tiedät siis, että hän on punanen lanka runoudestani, joka kuitenkin aikaa myöten sai kaihoisan sinikukan leiman, sillä tunsin olevani sukua ensikertalaiselle, joka itkee rakastetun haudalla.

Pari päivää sitten tulin sattumalta erääseen Pariisin suurimmista kahviloista — ja kenen luulet minun siellä tavanneen: Aida sielukkaime silmineen. —

Vilhelm oli kalmankalpea — hän kulki hermostuneena lattiaa edestakaisin — sitten hän purskahti nauruun.

— Ha, ha, ha! Sinähän näytät aivan ihastuneelta. — Minähän seipitän mainiosti puheeni. — Miltä maistuu hempeämielinen elämäkertani? Onpa tosiaankin jo myöhäistä — otatko sikaarin? Hyvää yötä nyt! —

Tunsin itseni noloksi kun olin uskonut todeksi hänen puheensa — hänhän oli sellainen näyttelijä ja pilantekijä.

*

Seuraavana aamuna löydettiin hänet kuolleena asunnostaan — lääkärit puhuivat jotain halvauksesta

Hyödyllistä ja huvittavaa

Kylmä todellisuus

Muutamana päivänä oli Diderot vierailmassa filosofi Jean Jacques Rousseau luona hänen Montmorencyssä sijaitsevassa maatalossaan ja Rousseau vei hänet kävelämään puistoonsa. He tulivat erälle jyrkanteelle, jonka juurella oli syvä lampi.

— Tältä paikalta, — lausui Rousseau pysähtyessään jyrkanteen reunalle, — olen jo ainakin parikymmentä kertaa aikonut heittäytyä alas päättääkseni arvottoman elämäni.

Diderot, joka hyvin tunsii ystävänsä yltiötunteellisuuden, oli hetkisen ääneti ja kysyi sitten mitä jokapäiväisimmällä äänellä: — No, miksi ette ole sitä sitten tehneet?

Ystävänsä kylmäverisyys sai Rousseau hämilleen. Vihdoin sanoi hän hymyillen: — Olen aina ensin koettanut kädelläni vettä ja minusta on se tuntunut liian kylmältä.

Laskukiihko

Niitten monien omituisuuksien joukossa, joihin hermojen artyminen vie ihmisen, on myös sellainen kiihko, joka pakoittaa ihmiset laskemaan määrättyjen esineitten luvun. Tällaisen intohimon uhreja on useampia kuin mitä voisi otaksua varsinkin nerokkaiden henkilöitten joukossa, joitten elämäntyö ei ole jäänyt kovinkaan pieneksi.

Yksi tällaisen laskukiihkon orja oli esimerkiksi kuuluisa ranskalainen kirjailija Emil Zola. Kävelymatkoillaan laski hän kaikkien vastaantulevien ajoneuvojen lukumäärän ja samoin kaikki katulyhydyt sekä talojen ulkoovet, joitten ohi hän kulki. Hän ei myöskään voinut nousta portaita ylös lukematta rappusia. Aamuisin ei hän voinut ryhtyä työhönsä ennenkuin oli laskenut työpöydällään olevien esineitten lukumäärän ja jos hän sitten tuli pelänneeksi, että siitä oli saattanut se tai se esine jäädä pois, ei hän saanut rauhaa ennenkuin oli laskenut ne uudestaan.

Samantoinen laskukiihko oli hänen kuuluisalla maanmiehellään Napoleon I:llä. Hän ei voinut olla laskematta kaikkia niitä ikkunoita, joihin hän tuli katsataaneeksi. Tätä ei hän jättänyt tekemättä vakavissa ja tärkeissä tilaisuuksissakaan. Jokainen katu, jota pitkin hän ratsasti joukkojensa etunenässä, tarjosi hänelle hyvän tilaisuuden laskelmiinsa: hän laski ikkunat toinen toisensa jälkeen, rivin riviltä.

Erällä englantilaisella, arvossapidetyllä oikeusneuvoksella on tapana laskea kaikki niitten lukuisten liikkeitten kyltit, joitten ohi hän kulkee, ja jos hän tällöin tapaa jonkun tuttavansa, joka tahtoo häntä puhutella, vetää hän hiukan esiin kalvosimensa reunaan ja merkitsee siihen nopeasti lyijykynällään sen luvun, mihin on päässyt, ennenkuin uskaltaa ruveta puheisiin tuttavansa kanssa.

Belgiassa

on asutus tiheämpää kuin missään muussa Euroopan maassa. Joka neliökilometrin osalle tulee siellä keskimäärin 222 asukasta.

Optimisti

Toinen oli sapekas, katkeroitunut, näki kaiken olevan ja kuvitellun mustien silmälasien läpi, ei uskonut ketään, ei itseäänkään — lyhyesti: piti koko mailmaa ja kaikkea mitä se päällään kantaa perin pohjin turmeltuneena ja mätäjuurisena. Nyt luulisi, että hän säästy monesta pahasta kokemuksesta, jotka kohtaavat ihmistä kanssaihminen puolelta. Vielä mitä! Häntä petettiin vielä enemmän tai ainakin yhtä paljon kuin niitä, jotka aivan avoimella luottamuksella kohtelevat toisia.

Toinen oli aivan toista lajia. Hänestä näytti kaikki päivänpaisteiselta ja kirkkaalta, hän piti jokaista ainoastaan hyvään kykenevänä, kaikki hänestä näytti olevan vailla vilppiä ja petosta. Ja ihme kyllä! harvoin häiritsevä pilvi hänen mielialansa taivaankannen kirkkautta ja jos kerran niin tapahtui, haihdutti hymy pian häiritsevän vaikutuksen samoin kuin tuulihenki poistaa keveät sumupilvet.

Kuinka tämä on mahdollista?

Tosin piti hän koko mailmaa hyvää parempana, mutta hän oli jo varhaisista ajoista pitänyt periaatteenaan seuraavaa: »Usko jokaista kuka sitten lieneekin, mutta sulje kuitenkin ovesi yöksi.»

David Haeck.

Teatterissa — kymmenellä pennillä

Jaapanissa ovat näihin aikoihin asti säilyneet vanhan hyvän ajan teatterit, missä katsojille esitetään ruumiinnotkeusliikkeitä, lausuntoa, soittoa ja taikatemppeja. Sisäänpääsymaksu näihin teattereihin on kovin vaatimaton. Esitys alkaa seitsemältä aamulla ja kestää kahdeksaan illalla, ilman että ohjelmaa ollenkaan tarvitaan toistaa, ja tällaisesta huvituksesta saa maksaa — vain kymmenen penniä.

Muinaisajan ongelmapäätelmiä

Mitä et ole kadottanut, se on sinulla; sinä et ole kadottanut sarvia, sinulla on siis sarvet.

Jos sinä valehtelet ja samalla itse tunnustat valehdelleesi, niin sinä sekä valehtelet että puhut totta.

Magneettivuori

Tunnetteko sadun magneettivuoresta? . . .

Voi purtta, joka matkatessaan mailman merta liian lähelle joutuu sitä. Kaikkivoipana vetää vuori sen luokseen, pakoittaa jokaisen rautaesineen luokseen, olipa se sitten haka tai koukku tai mikä tahansa muu, joka antaa tukea ja kestävyyttä laivalle, kunnes vihdoin irtonaiset laudat määrätönnä uiskentelevat tuulten ja aaltojen leikkikaluna.

Satu on todellisuutta.

Vuori vetää elonpurret luokseen, jotka ajan merellä uiskentelevat, se ottaa niiltä kaiken raudankovan, — kestävän kaiken rautapitoisen joka veripisaran — sillä myöskin veressä on rautaa. Ja pirstaleet joutuvat ajelulle.

Tunnetko satua Magneettivuoresta?

Satu on totta, sillä Magneettivuori on — raha.

David Haeck.

Sisällys: Eduskunnallisen elämämme heräämisen ajoilta. — Suomen Laulun 10-vuotisjuhla (2 kuvaa). — H. J. Heikel: Minkälainen koulu on venäläisellä maaseudulla tarpeen? — Herman Bang: Rosenborgin puiston kautta. — Halley'n pyrstötähti (1 kuva). — Terijoen Laulujuhla (6 kuvaa). — Sigurd: Kotihaltija. — Eläinnäytelmä »Chantecler» (3 kuvaa). — Valhetta vaan (suomenos). — Hyödyllistä ja huvittavaa. — 3 kuvaa nykyaikaisesta ruotsalaisesta rakennustaiteesta.

Werner Söderström Osakeyhtiön

Kevätkirjallisuutta.

Olemme juuri lähettäneet kirjakauppoihin teoksia, jotka yhdessä ennemmin ilmestyneiden kanssa muodostavat monipuolisimman kevätkirjallisuuden, minkä olemme julaisseet.

Kaunokirjallisuutta:

- **Maila Talvion** uusi teos **Anna Sarkoila** 3: 50
- Santeri Ivalon* merkkiteos „**Erämaan taistelu**“, 2 pain. 6: 25
- **Eero Eerolan** esikoisteos **Maamieslauluja** .. 1:—
- **Z. Topeliuksen** **Talvi-iltain Tarinain** II osa.. 3: 50
- Leo Tolstoin* suuri Romaani „**Anna Karenina**“ 15 vihkoa à 60 p.
- **Alessandro Manzoni**n suuri romaani **Kihlautuneet** 8 vihkoa à 60 p.
- **Sofokleen** klassillinen draama **Antigone**. Koulup. 1:—
- Droste-Hülshoff* „**Juutalaispyökki**“. Novelli —: 75
- Selma Lagerlöfin* „**Suotorpan tyttö**“. 2 painos 1: 25

Tiedettä:

- **Vilhelm Jerusalem: Filosofian alkeet** 3: 50
- Karjalan kirja**, suuremmoinen heimoteos. I osa. 6: 50
- E. G. Palmén: „Suomen valtiopäiväin historia“**. 1: 75
- **Antti J. Pietilä: Daniel Juslenius**. II osa.. 5:—

Ammattikirjallisuutta:

- **A. Smirnofin** arvokas käsikirja **Kukkaistarhan hoito**..... 6:—
- **O. Kellnerin** merkkiteos **Ruokintaoppi**. 4: 75
- **Juho Torvelaisen** **Osuustoiminnan opas**.... 1: 25
- J. E. Sunilan* lyhyen „**Maanviljelysopin**“ uusi painos. 1: 60
- Rudolf Abelinin* „**Huonekasvien hoito**“. 1: 25
- Ilm. Koveron* „**Ruotsalainen kauppakirjeenvaihto**“. 3: 25

Hartauskirjallisuutta:

- Karl Gerokin* saarnateos „**Paimenääniä**“. 8:—
- J. C. Bringin* kiitetty „**Katso Jumalan karitsa**“. .. 1: 50

Nuorten kirjallisuutta:

- **C. Skovgaard-Petersenin** **Nuorison kirja**. .. 3: 50
- O. Mantereen* ynnä muiden toimittama „**Nuori voima**“. 6:—
- „**Nuori voima**“ on kaikkien nuorten oma aikakauslehti.

Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo.

Vakuuttakaa hevosenne
Turun Hevosvakuutusyhtiössä!

Asiamiehiä kaikkialla maassamme

L. FABRITIUS, Toimitusmies, Turussa.

52

Suomen Teollisuudenharjoittajain
keskinäinen palovakuutusyhtiö,

Helsinki, Fabianinkatu 6.

Konttori-aika 10—3. Sähkösanomaosasto: »ASSURANS».

Telef.: Konttori 39 08, Tarkastusosasto 9 03,
Toimeenpaneva johtaja 45 11.

38

Enemmän säästäväisyyttä!

Säästöpankki on hyvä säästölaitos, mutta säästöjen tekeminen säästöpankkiin vaatii suurta tahdon voimaa ja pitkää ikää säästön tekijälle, jotta tuntuva pääoma ehtisi karttua.

Henkivakuutus on kuitenkin varmempi ja edullisempi säästötapa. Vakuutusmaksut ovat säännöllisesti suoritettavat ja lyhyelläkin ajalla, aikaisinkin kuoleman sattuessa, on vakuutussumma säästettyä.

Henkivakuutuksella säästetään parhaiten vanhojen päivien vara ja sillä turvataan omaisten toimeentulo ennenaikaisen kuoleman sattuessa.

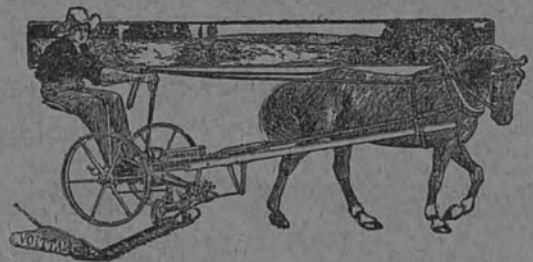
Kukin ajatteleva henkilö ottaa vakuutuksen ja sen hän tekee

KALEVASSA,

vanhimmassa kotimaisessa vakuutuslaitoksessa. Kalevassa vakuutetuilla on äänestys-oikeus yhtiökokouksissa ja vakuutetut edustavat nykyään yli 20,000 ääntä, osakkaat ainoastaan 2,000 ääntä.

22

Suomalainen Maanviljelyskauppa-Osakeyhtiö Viipurissa

myy Kuopion maanviljelysnäyttelyssä vuonna 1906 useammalla ensi palkinnolla palkituista maanviljelys- ja meijeri koneita niinkuin

VOITTAJA heinäniittokoneita ja
VOITTAJA hevosharavia.
HOOSIER kylvökoneita.

CHAMPION puimakoneita.
FORTUNA separaattoreja y. m.
VÄKIREHUJA useammanlaat.

HEINÄNSIEMENIÄ. Keinotekoisia apulannoitusaineita y. m. halvempiin hintoihin.

Sähköosoite VILJELYS.

Telefonit 776 ja 955.

36

HENKIVAKUUTUSOSAKEYHTIÖ

FENNIA

LIFVÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAG

Turku

FENNIA on perustettu osakeyhtiönä, mutta on aikomus vastedes muodostaa se keskinäiseksi yhtiöksi.

FENNIALLA on erinomaisen huokeat vakuutusmaksut.

FENNIA vapauttaa vakuutetun maksujensa suorittamisesta, invaliditeetin sattuessa joko tapaturman tai sairauden takia.

FENNIALLA on edullisimmat ehdot lainatessa ja jälleentoaessa.

3

Osoite: Turku, Aurinkatu 1.

Suosittellemme palkittuja teoksiamme

**Työmies
Isänmaa
Kansallisteatteri**
y. m.

1:n palkinto Pariisin ja Brüsselin näyttelyissä 1907.

Tupakkatehdas „FENNIA“
Helsingissä.

Arvoisia tilaajiamme pyydetään samalla kun muistuttavat meitä epäsäännöllisyydestä leh-temme lähetyksessä, jos sellaista vielä ilmaan-tuu, hyväntahtoisesti samalla ilmoittamaan, ken-nen asiamiehen kautta lehti on tilattu. On muuten vaikeanlaista etsiä epäsäännöllisyyden syytä.

Hyvinkään Painohiivaa

Nousukykyistä ja voimansa pitävää.

Hyvinkään Keitettyä Etikkaa

Kemiallisesti puhdasta pulloissa. Hyvin mukavaa perheen emännille, jotka itse haluavat tehdä sekoit-oksensa ja vakuuttautua tavarantoiminnasta.

Hyvinkään Väkihiivaa-Etikkaa

Voimakasta ja hyvänmakuista astioissa.

Saatavana kaikilla hyvin varustetuilla kauppiailta. **Hyvinkään Tehtaan O.-Y.**

65

Paras

50 p. saippua on ehdottomasti

HENRIK GAHN'in

BOR-LANOLIN SAIPPUA
KANGISSA

Valmistettu hienoimmista aineksista, sekoitettuna iholle niin hyvää tekevällä lanolinrasvalla ja buuraksilla. Kevyt ja miellyttävä tuolu. Pääasioimisto Suomea varten

O.-Y. A. E. Hedman,
Viipuri.

Suomen Kenkä- ja Nahkatehdas Osakeyhtiö Korkeakoskella

Suomen suurin ja vanhin kenkätehdas valmistaa kaikenlaatuista jalkineita kaiken ikäisille, yksinkertaisimmista si-roimpiin.

Hinnat huokeat. Ainekset parhaat.

Pohja- ja sisäpohjanahkaa myymme parhaimpaa laatua. Keino-tekoisia lisäaineita emme käytä lisää-mään nahan todellista painoa.

Huom.! Tehtaanmerkkiämme kai-kissa jalkineidemme pohjissa sekä pohjanahassamme.

Tehtaan tuotteita on saatavana kaikkialla kaupungeissa ja maaseutu-kaupoissa.

Oma myymälä Helsingissä

Pohj. Espl. 37.

41

48

**Amerikkaan
Afrikaan ja
Australiaan**

kuljettaa siirtolaisia nopeimmin, paraiten ja halvimmalla Suomen Höyrylaiva-Osakeyhtiö, Allan, American, Anchor, Canadian, Pacific Railway (Atlantic Service), Cunard, Dominion, Skandinavien—Ameri-kan, State, White-Star ja Union-Castle linjojen pääasiamies.

Lähtö Hangosta joka keskiviikko ja perjantai klo 4 i.-p.

Lähempiä tietoja pilettien hinnoista y. m. antavat mielellään yhtiön asiamiehet maaseudulla, hrat Hugo Sjöblom Vaasassa, Ivar Sjöblom Porissa ja Tampereella, Joh. Gust. Wikeström Tu-russa, M. Wäänänen Kuopiossa y. m. ja

Suomen Höyrylaiva-Osakeyhtiö

Helsingissä ja Hangossa.

26

Konttori Helsingissä: Etelä-Makasiinik. 4 (Unionink. kulmassa).

YLEINEN HENKI vakuutusyhtiö on

Ruotsin vanhin sen suurimmista keskinäisistä henkivakuutusyhtiöistä. **Rahastot 31 Jouluk. 1907: yli 17,000,000 Smk. Henkivakuutussumma 31 Jouluk. 1907: yli 75,000,000 Smk. Vakuutetuille jaettu voitto: yli 1,100,000 Smk., voittomäärä jota ei mikään toinen Ruotsin keskinäinen henkivakuutusyhtiö ole saavuttanut.**

Pääasiamies:

Konsuli C. F. MAYRY.

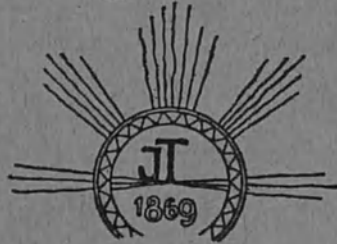
Helsinki, Kaivokatu 11.

J. Tirkkonen, Kangasosasto.

Tampere.

Perust. 1869

PUHELIN 608

Kevät-Uutuudet saapuneet!

Erikoisella huolella ja vallitsevaa kuosia silmälläpitäen olen Kevätvarastooni järjestänyt:

Hienoja Ranskalaisia Uutuuskankaita,
uusissa kevät-väreissä.

Arvokkaita Kävelypukukankaita.

Villamusliineja,

Elsassilaisia laatuja, uusissa värisommiteluissa.

Aistikkaita Herrain Kevätkankaita.

Suositan

Naisten ja Herrain Pukuneulomojani.

Malleja lähetän, ja on pyydettyessä mahdollisimman tarkasti ilmoitettava väri ja likimäinen hinta.

Palovakuutus-
Osakeyhtiö

POHJOLA

Osakepääoma 5,000,000 Smk.
Vakuuttaa kaikenlaista omaisuutta maalla ja kaupungeissa.

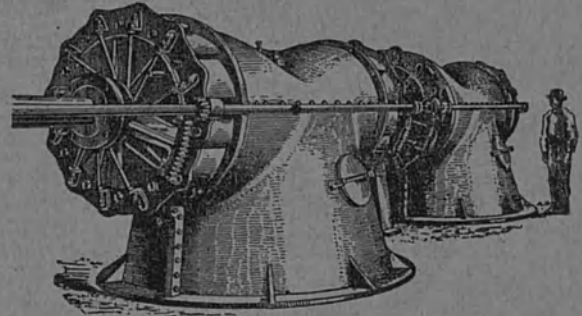
Pääkonttori Helsingissä
Aleksanterinkatu 44 Puh. 6 27
Avoinna klo 10—4.

myöntää edullisilla ehdoilla kaikenlaisia tapaturmavakuutuksia. 10,000 markan yksinäisvakuutus ainoastaan 20 markkaa vuodessa.

Pääkonttori Helsingissä
Aleksanterinkatu 44 Puh. 40 70
Avoinna klo 10—4.

Tapaturmavakuutus-
Osakeyhtiö

KULLERVO

VESITURPIINIMME

ovat saaneet **ENSI PALKINNON!**

**Uudenaikaisinta rakennetta! Ensiluokkaista työtä!
Vettä säästäviä!**

Yksinomaan vuonna 1909 olemme myyneet **35 kappaletta!** Yhteensä on Suomessa meidän tekemiä turpiineja **yli 25,000 hevosvoimaa!** Kustannusarvioita **ilmaiseksi.**

Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus O. V.

tai Metallikonttori.

Lehtemme ilmoitus-
ja tilauskonttori
Uudenmaankatu 3.
∴ Puhelin 44 66 ∴

Herkules

HERKULES on sen niittokoneen nimi, jolla on taotut pyörät ja joka tarjoaa suurimmat takeet ostopaikka.

Pyytäkää kuvallisia hintalueteloa sekä niistä että muista

koneista,

joita tarvitsette.

Osakeyhtiö
Victor Forselius'elta, Turussa,

joka myöskin myy Väkihuja, Lannoitusaineita, Heinänsiemeniä.

HUOM! Meidän käyreet ovat täysipainoisia.

Häkit, Lallukka ja Kumpu,
omistaja juho Lallukka.
Tukkukauppa Wiipurissa.

Suosittua m. m. todellisesti hyvää

Teetä

jota on saatavana kaikissa hyvin varustetuissa kaupapapodeissa.

Tilaukset toimitetaan nopeasti ja varmasti. Jokainen käyre on varustettu tässä olevalla leimalla ja tavaramerkillä sekä sisältää tukinnustodistuksen.

